

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ocena prac hydrotechnicznych mających na celu usuwanie skutków powodzi z 2018 r. w zlewni rzeki Dunajec, pod kątem oddziaływań na obszary Natura 2000 i stan wód

Ryszard Babiasz

Grudzień 2018 r.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Materiały	4
3. Ogólna charakterystyka prac.....	5
4. Obszary chronione.....	6
5. Oddziaływania obszary Natura 2000.....	10
PLH120085 Dolny Dunajec	14
PLH120088 Środkowy Dunajec z Dopływami	21
PLH120086 Górny Dunajec.....	31
PLH120024 Dolina Białki.....	34
PLH120090 Biała Tarnowska	43
PLH120087 Łososina	46
6. Oddziaływanie na JCWP – cele RDW	48
7. Procedura administracyjna.....	51
8. Podsumowanie.....	57
Literatura	58

Fotografia na stronie tytułowej – Dorota Serwecińska

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

1. Wstęp

W dniach 17-19 lipca 2019 r. nastąpiło silne wezbranie wód w karpackich dopływach Wisły. Największe szkody powodziowe wystąpiły w zlewni Dunajca i jego dopływów, szczególnie w dolinach rzeki Kamienicy i Ochotnicy (lewe dopływy tzw. „środkowego” biegu Dunajca). Szkody powodziowe wystąpiły również w dorzeczu Raby (Stradomka, Tarnawka) i Uszwicy. Zanotowano straty w infrastrukturze - część dróg została zarwana (m.in. pół jezdni DW 986 w Szczawie), gdzieś koryta niebezpiecznie zbliżyły się do budynków, uległy zniszczeniu instalacje wodnosanitarnie. Erozje brzegów i miejscowe podtopienia wystąpiły również w korycie Dunajca poniżej Nowego Targu, a powyżej Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Nidzica, na Dunajcu „środkowym” w okolicach Starego Sącza i Nowego Sącza, na rzece Białce i na Łososinie. Niezbędne naprawy infrastruktury, a także prace w korytach rzek przy użyciu ciężkiego sprzętu miały miejsce już w trakcie jak i bezpośrednio po wezbraniu. Dunajec, a także jego dopływy: Biała Tarnowska, Łososina, Kamienica, Ochotnica, Białka, w przeważającej części znajdują się w granicach obszarów Natura 2000 wyznaczonych dla ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków związanych z wodami płynącymi. Już w kilka dni po wezbraniu, 25 lipca, miało miejsce spotkanie Wojewody Małopolskiego (p. Piotr Ćwik) z zarządcą wód (Wody Polskie – RZGW w Krakowie) oraz z przedstawicielami lokalnych samorządów. Zgodnie z notką prasową ze spotkania - wójtowie podnosili nań konieczność zmian w zapisach prawa regulujących obszary Natura 2000. Tego typu zmiany do grudnia 2018 r. nie zostały wprowadzono, za równo na szczeblu krajowym jak i lokalnym. Takie kontrowersyjne zabiegi okazały się niepotrzebne. Zarządca wód – RZGW w Krakowie, Zarząd Zlewni w Nowym Sączu, któremu podlega cała zlewnia rzeki Dunajec, do dnia dzisiejszego, zlecił i prawdopodobnie odebrał prace hydrotechniczne na rzekach o których wyżej mowa. Zakres prac obejmował udrożnienie cieków, naprawę brzegów przez cofnięcie skutków erozji (nadsypanie materiałem pozyskanym z rzeki) oraz umocnienie tych brzegów. Celem prac - usuwania skutków powodzi, było zabezpieczenie infrastruktury. Finanse na ten cel pozyskano z rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Łącznie w zlewni Dunajca zamówiono i wykonano prace hydrotechniczne na kilkudziesięciu odcinkach ponad 20 rzek i potoków, o łącznej długości ponad 22 kilometrów. Prace były realizowane na samym Dunajcu jak i na wszystkich głównych jego dopływach z wyjątkiem Popradu. Z powyższego, aż 26 na obszarach Natura 2000 i 2 w bezpośredniej bliskości, a także na mniejszych dopływach również w bezpośredniej bliskości tych obszarów. Jeden odcinek robót znalazł się bezpośrednio w rezerwacie przyrody (Przełom doliny Białki pod Krempachami), a prawie wszystkie w OChK (z wyłączeniem udrożnienia na dolnym Dunajcu) RZGW zgłosiło wszystkie prace do RDOŚ w Krakowie w trybie przewidzianym w ustawie o ochronie przyrody, a ten nie wydał ani jednego „sprzeciwu” tylko tzw. „milczącą zgodą” skróconą nieumocowanym prawnie pismem o braku zamiaru złożenia sprzeciwu, zaakceptował wszystkie te prace – również w obszarach Natura 2000 i rezerwacie przyrody – formułując jednocześnie warunki wykonywania prac, które nie miały de facto żadnej mocy prawnej. Tym samym, specjalistyczny urząd uznał, że nie zachodzi cień podejrzenia, aby

którekolwiek z prac zleconych przez RZGW mogło znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, czy cele środowiskowe wód, ani że którakolwiek ingerencja techniczna mogłaby nosić znamiona regulacji wód (na co potrzebna byłaby odrębna decyzja środowiskowa). Dodatkowym skutkiem takiej „milczącej zgody” było odcięcie społeczeństwa od możliwości udziału w postępowaniu, a także organizacji ekologicznych na prawach strony. Celem autora niniejszego opracowania była weryfikacja procesu administracyjnego, zbadanie zasadności podjęcia „uproszczonej” procedury i rozpoznanie zakresu negatywnych oddziaływań (w tym na osiągnięcie celów środowiskowych) oraz skuteczności „działań minimalizacyjnych”. Wzięto przy tym pod uwagę kumulację oddziaływań wszystkich omawianych prac, a także robót o podobnej charakterystyce, jak i działań innych podmiotów, zarówno wykonanych wcześniej jak i planowanych. Ograniczeniem przy tworzeniu ekspertyzy były ograniczenia czasowe i bardzo późny dostęp do niektórych materiałów dowodowych. Mając to na uwadze, niniejsza praca nie opisuje wszystkich możliwych oddziaływań w . terenie – weryfikacji w przyszłości wymagać będzie zwłaszcza rzeczywisty zakres prac, jak i czas utrzymywania się negatywnych oddziaływań. Odzwierciedla to jednak warunki jakie miał organ ochrony przyrody przy podejmowaniu rozstrzygnięć na temat przedmiotowych robót.

2. Materiały

Na potrzeby niniejszego opracowania uzyskano niezbędne materiały dowodowe od RDOŚ w Krakowie – organu odpowiedzialnego za ochronę zasobów przyrodniczych, w tym nadzór i zarządzanie obszarami sieci Natura 2000, oraz wydawanie stosowych zezwoleń. Dane na temat przetargów zamówionych przez RZGW w Krakowie tj. instytucji odpowiedzialnej za administrowanie gospodarką wodną uzyskano ze strony internetowej (BIP) instytucji nadrzędnej – PGW Wody Polskie. Uzyskano też dane ogólnodostępne (akty prawne, opracowania, dane przestrzenne) udostępnianych przez takie instytucje jak: RDOŚ w Krakowie, GDOŚ, Główny Geodeta Kraju, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, strony EU. Zebrano również informacje od innych podmiotów i osób (dane, relacje, zdjęcia), a także artykuły prasowe. Korzystano ze zdjęć lotniczych wykonanych w różnych okresach poczynając od 2009 r.

Podstawowy Materiał dowodowy:

- zgłoszenia działań z art. 118 ustawy o ochronie przyrody (RZGW w Krakowie → RDOŚ w Krakowie i Oddziały Terenowe w Starym Sączu i Tarnowie)
- stanowiska RDOŚ w Krakowie (także OT) wynikające ze zgłoszeń
- dane przestrzenne PZO dla obszarów Natura 2000 (uzyskane od RDOŚ)
- przetargi RZGW w Krakowie, Zarząd Zlewni Nowy Sącz

- plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000
- plany gospodarowania wodami (aktualizacja 2016)
- Rozporządzenie Dyrektora RZGW Kraków – warunki gospodarowania wodą w dorzeczu Górnej Wisły
- Opracowania dotyczące ogólnopolskiego monitoringu przyrodniczego siedlisk i gatunków (GIOŚ).

Na potrzeby niniejszej ekspertyzy stosuje się następujące skróty:

PZO – plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

uop – ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 880 z późn. zm.)

uoś – ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.)

pw – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.)

kpa – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960 Nr 30 poz. 168 z późn. zm.)

DS - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.*

RDW - Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. *ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej*

3. Ogólna charakterystyka prac

Mimo rozległego obszaru działań w ramach usuwania skutków powodzi, zdecydowana większość badanych działań mają podobny schemat wykonawczy dający się scharakteryzować krótkim opisem z specyfikacji jednego z przetargów:

- Zasypanie wyrw materiałem rodzimym pozyskanym z odsypisk w korycie rzeki oraz / lub kamieniem naturalnym łamanym na ścieli faszynowej

Szerzej, charakter różnych rodzajów prac w korycie cieków znajdziemy w jednym z pism RDOŚ:

- Przekop przez nanosy żwirowe celem przepuszczenia wody kanałem obiegowym

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Usunięcie odsypisk żwirowych przewozem lub przepychem –na zasyp wyrwy brzegowej materiałem naturalnym...
- Uzupelnienie zasypu wyrwy kamieniem naturalnym na ścieli faszynowej [...]
- Wykonanie pasa żywokołów wysokich

Przy czym, w niektórych przypadkach odstąpiono od zasypu kamieniem naturalnym (gdzieniegdzie Białka), a w niektórych żwir z odsypiska lokowano od odwodnej strony narzutu kamiennego (Harkłowa, Ochotnica). W jednym przypadku postanowiono zbudować samą opaskę bez ingerencji w koryto (Świniarsko). Jednak przeważa narzut kamienny o charakterze budowli podłużnej – a'la opaski brzegowej (zamawiający do takiej definicji się nie przyznaje), czasem z czasem bez ścieli faszynowej czy pasa żywokołów. Różne też jest traktowanie kamieńców. Na dolnym Dunajcu przekop przez łachę miał charakter jednego kanału o szerokości ok. 20 m i długości 550 m, a na dopływach Dunajca i w górnym odcinku tej rzeki de facto usunięto cały żwir z koryta formujący te siedliska przyrodnicze.

Podsumowując – omawiane prace, to działania **przeciwerozyjne**. Siedliska kamieńców posłużyły jako materiał budowlany do zasypu wyrw brzegowych celem odtworzenia przebiegu i poziomu brzegów sprzed wezbrania. Uzasadniano to koniecznością „odciążenia” erodowanego brzegu. Aby utrwalić wykonane działania, postanowiono brzegi te umocnić narzutem kamiennym z tzw. zabudową biologiczną lub bez.

Do większości dokumentacji przetargowej dołączane były pisma RDOŚ w Krakowie o braku sprzeciwu, do których to wykonawca miał się stosować.

Interesujące z punktu widzenia ingerencji w tak cenne przyrodniczo obszary były kryteria wyboru ofert: w 60% liczyła się cena, a w 40%... doświadczenie kierownika robót. Wśród wykonawców nie wymagano nikogo z doświadczeniem w zakresie ochrony środowiska /przyrody – dotyczyło to również przypadku prac w rezerwacie. Dopiero w późniejszym piśmie Wody Polskie „zwróciły uwagę”, że taki nadzór wykonawca ma w tym wypadku, zgodnie z wolą RDOŚ w Krakowie, zapewnić, jednak nie określono wymogów wykonawcy nadzoru i sposobów jego przeprowadzenia.

Termin wykonania wszystkich prac zamykał z dniem **14 grudnia 2018 r.**

4. Obszary chronione

4.1. Natura 2000

Prace hydrotechniczne zostały wykonane w granicach sześciu siedliskowych obszarów Natura 2000:

- PLH120085 Dolny Dunajec - (rz. Dunajec od zapory w Czchowie do ujścia)

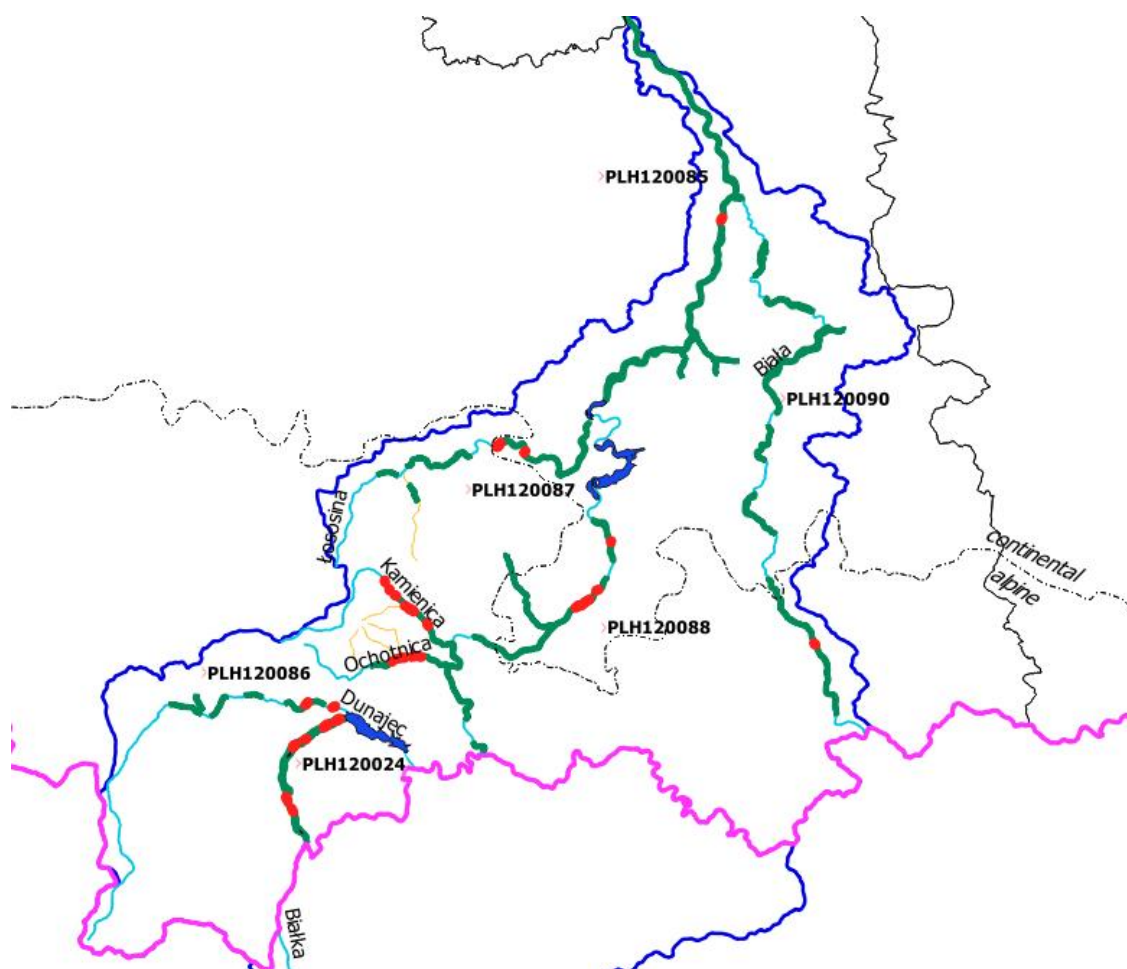
Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- PLH120090 Biała Tarnowska (rz. Biała)
- PLH120088 Środkowy Dunajec z Dopływami (rzeki Dunajec od Krościenka do zbiornika Rożnów, Kamienica Gorczańska, Ochotnica)
- PLH120086 Górny Dunajec (rz. Dunajec do zb. Czorsztyn)
- PLH120024 Dolina Białki (rz. Białka)
- PLH120087 Łososina (rz. Łososina)

Są one przypisane do dwóch bioregionów, alpejskiego (ALP) i kontynentalnego (CON). Przez kilka obszarów przechodzi granica regionów.

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Rysunek 1. Rozmieszczenie prac (na czerwono), na tle obszarów Natura 2000 (zielono) w zlewni Dunajca w podziale na bioregion alpejski i kontynentalny.

Są to obszary, które można nazwać „riecznymi” – zostały powołane do ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków związanych z wodami płynącymi – w tym wypadku o charakterze górskim i podgórskim.

Siedliska przyrodnicze:

3220 - Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków;

3230 – Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część – z przewagą wrześni);

3240 - Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część – z przewagą wierzb);

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albofragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe.

Zwierzęta:

ryby i minogi - głowacz białopłetwy, brzanka, boleń, łosoś, minóg strumieniowy;

małże – skójka grubo skorupowa;

ssaki – bóbr i wydra.

Pierwszy zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) to PLH120024 Dolina Białki, który został wysłany jako propozycja sieci obszarów Natura 2000 już w 2004 r. Pozostałe ww. obszary znalazły się na liście propozycji organizacji pozarządowych tzw. Shadow List, a następnie wysłane do KE jako oficjalna propozycja polskiego rządu i zatwierdzone jako OZW w 2011 r.

Wszystkie obszary na które przeprowadzone prace mogły mieć wpływ mają sporządzone i zatwierdzone w postaci aktu prawa - plany zadań ochronnych.

4.2. Rezerwat

Jedno zadanie inwestycyjne zostało wykonane częściowo w granicach jednego rezerwatu:

– **Przełom Białki w Krempachach**

Było to zadanie nr IV zlokalizowane w km **8+500-9+100 rzeki Białki** realizowane w ramach działania:

Białka km 1+250-19+300 m. Dębno, Frydman, Nowa Biała - Krempachy, Nowa Biała, Czarna Góra

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Rezerwat został utworzony w 1959 r. Obecnie powstał projekt planu ochrony z propozycją jego powiększenia, również o dalszą część koryta Białki. Jednym z cennych elementów chronionych w rezerwacie jest charakterystyczny krajobraz przełomu. Dokładnie pomiędzy skałami – Kramnicą, a Obłazową miały miejsce prace, które uprościły strukturę koryta Białki (płaskie dno, koryto w formie trapezu) – ingerencja ta jest wyraźnie widoczna.

Mimo bardzo restrykcyjnych ustawowych (art. 15 uop) zakazów obowiązujących w rezerwach, na prace zgodzono się (RDOŚ w Krakowie) tłumacząc to zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego, nie badając konieczności i skuteczności wykonania tego typu działań.

Ewentualne zwolnienie od zakazów z uop nie zwalnia z konieczności osiągnięcia celów dla obszaru chronionego w rozumieniu RDW, a takie są do tego obszaru przypisane i dotyczą bezpośrednio zachowania procesów naturalnych w korycie Białki.

4.3. Obszar Chronionego Krajobrazu

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu

Wyłączając jedną, wszystkie prace omawiane w niniejszym opracowaniu zostały zlokalizowane w granicach ww. obszaru chronionego krajobrazu (OChK).

Ten rozległy obszar powołany w 1997 r. obejmuje południową część Karpat w woj. małopolskim – od Babiej Góry po Beskid Niski. Wyłączone z granic zostały m.in. Nowy Sącz i okolice (jednak koryto Dunajca w jego granicach się znajduje. Zgodnie z aktualnym aktem prawnym - uchwałą nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Małop. z dnia 20 marca 2012 r. poz. 1194 z późn. zm.¹), dla obszaru obowiązują ustalenia w zakresie czynnej ochrony ekosystemów wodnych:

- 1) zachowanie zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną;
- 2) utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennych;
- 3) prowadzenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich;

¹ Zmieniona UCHWAŁĄ NR XXXIV/578/13 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- 4) zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych;
- 5) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków;
- 6) działania na rzecz czynnej ochrony oraz restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Związane z ekosystemami wodnymi są też **niektóre zakazy**, mające na celu pomóc osiągnąć ww. ustalenia, a dotyczą one:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry [...]
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień [...] nadwodnych
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów [...]
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu [...]
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, [...]
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 25 m od linii brzegów rzek, [...]

Jednak w wyniku różnych zapisów, z wyłączeniem naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych; nie dotyczą one: koniecznych prac bezpośrednio związanych z robotami budowlanymi dopuszczonymi do realizacji na Obszarze (na podstawie Prawa budowlanego), prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym czy racjonalnej gospodarki wodnej lub budowy urządzeń wodnych. Co istotne, w wyniku zmiany z 2013 r. pkt 4 (wydobywanie) nie dotyczy również:

wydobywania z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, realizowanego w ramach szczególnego korzystania z wód na podstawie art. 37 i art. 122 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.), jeśli wynika ono z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia swobodnego spływu wód oraz lodów, po uzgodnieniu z właścicielem wody niezbędnego zakresu wydobywania."

W praktyce zatem, odstępstwa od zakazów w taki czy inny sposób wpisują się działania przeprowadzone przez Wody Polskie w ramach usuwania skutków powodzi. Jednak nie zmienia to faktu niezgodności tego typu prac z ustaleniami ochronnymi, co ma również znaczenie w rozumieniu celów środowiskowych dla obszarów chronionych w myśl Ramowej Dyrektywy Wodnej.

5. Oddziaływania obszary Natura 2000

Spośród robót zamówionych przez PGW WP, mających na celu usuwania skutków powodzi w zlewni Dunajca, aż 26 odcinków prac miało miejsce bezpośrednio w granicach 6 obszarów siedliskowych Natura 2000 gdzie występują i/lub są „przedmiotami ochrony” są siedliska lub gatunki związane z korytem rzek:

- PLH120085 Dolny Dunajec (Dunajec) – 1 odcinek
- PLH120088 Środkowy Dunajec z Doptywami – 15 odcinków (Dunajec – 3 , Kamienica Gorczańska – 6, Ochotnica - 6)
- PLH120086 Górny Dunajec (Dunajec) – 1
- PLH120024 Dolina Białki (Białka) – 6
- PLH120087 Łososina (Łososina) – 2
- PLH120090 Biała Tarnowska (Biała) – 1

Większa część działań miała miejsce w bioregionie alpejskim (20), kilka (6) w kontynentalnym.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono również możliwe oddziaływania wynikające z prac na dwóch odcinkach: po jednym na Kamienicy i na „górnym” Dunajcu – w bezpośredniej bliskości granic obszaru, oraz wzięto pod uwagę prace wykonywane na granicy obszarów, na mniejszych doptywach.

Przedmiotami ochrony obszarów, które najbardziej były narażone na negatywne oddziaływania prac, to:

siedliska: 3220, 3230, 3240, 91E0

zwierzęta: głowacz białołetwy, brzanka, boleń, łosoś, skójką gruboskorupowa

Wynika to z charakteru działań, ich zakresu, skumulowanych oddziaływań – wobec wymagań poszczególnych elementów przyrody, w tym zidentyfikowanych zagrożeń i zakreślonych celów ochronnych.

Tabela 1 Siedliska i gatunki „naturowe” stwierdzone w obszarach i ich status (+ przedmiot ochrony, x występuje ale nie uznany za przedm. ochrony, x? gdzie stwierdzono formalnie, że gatunek nie występuje, ale jest to kontrowersyjne)

obszar przedm. ochr	PLH120085	PLH120088	PLH120086	PLH120024	PLH120087	PLH120090
3220	+	+	+	+	+	+
3230		+	+	+		+

3240		+	+	+	+	+
91E0	X	+	+	+		+
głowacz białopłetwy	+	+	+			x?
brzanka	+	+	+	X	+	+
boleń	+	+				X
łosoś	+/x?				X	X
minóg strumieniowy	+		+			
skójka gruboskorupowa						X

Według organu odpowiedzialnego za obszary Natura 2000 na terenie woj. małopolskiego – RDOŚ w Krakowie, żadna z tych prac, zarówno osobno jak i łącznie – nie wykazywała możliwości znaczącego oddziaływania na te obszary. Do tego stopnia, że w żadnym przypadku nie stwierdzono potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Wiązało się to zgodnie z twierdzeniami organu, z działaniami minimalizującymi, które zaproponował zgłaszający działania (PGW WP) i w mniejszym stopniu – sam organ; a także zezwoleniem na tego typu prace w każdym z PZO.

Główne działania minimalizujące (pojawiające się w większości przypadków, z mniejszymi lub większymi modyfikacjami):

- Oszczędne korzystanie z terenu, aby w jak najmniejszym stopniu ingerować w siedliska przyrodnicze.
- Ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym.
- Stosowanie sprzętu, maszyn i pojazdów sprawnych technicznie tak, aby nie następowały niekontrolowane wycieki substancji napędowych, a tym samym zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego.
- Zapewnienie na terenie placu budowy odpowiedniej ilości stosownych środków do natychmiastowej neutralizacji w przypadku ewentualnego wycieku ropopochodnych.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- W miejscu wykonywania prac utrzymaniowych wydzielenie miejsc postojowych sprzętu budowlanego i awaryjnych napraw sprzętu w sposób gwarantujący ochronę powierzchni ziemi i środowiska gruntowo-wodnego.
- Regularne kontrolowanie, pod kątem obecności zwierząt, wykopów oraz innych miejsc mogących stanowić pułapki dla zwierząt. Stwierdzone osobniki zostaną odłowione i przeniesione poza teren objęty pracami.
- Zastosowanie zabezpieczeń minimalizujących negatywny wpływ inwestycji na koryto potoku, szczególnie zmętnienia wód, poprzez zastosowanie grodz oddzielających miejsca wykonywania prac od głównego nurtu cieku.
- Zapewnienie nadzoru przyrodniczego nad prowadzonymi pracami.
- Powiadomienie użytkownika obwołu rybackiego
- Zagwarantowanie przepływu nienaruszalnego (biologicznego), zapewniającego utrzymanie niezbędnych do bytowania ryb i innych organizmów żywych warunków środowiska (tj. odpowiedniej głębokości i prędkości wody).
- Prowadzenie prac udroźnieniowych /tam gdzie to możliwe/ „na sucho”, celem uniknięcia zjawiska zmętnienia wody i zapobiegnięcia wystąpienia negatywnych skutków dla ichtiofauny.
- Wykopy oraz inne miejsca mogące stanowić pułapki dla zwierząt będą regularnie kontrolowane pod kątem obecności zwierząt. W przypadku zauważenia w urobku miejscowym wykorzystywanym do zasypu wyrwy organizmów żywych, zostaną one niezwłocznie przeniesione do rzeki, poza obszar oddziaływania prac, w sposób niepowodujący ich zranienia lub zabicia.

Zapisy „zezwalające” w PZO (z wyjątkiem obszaru „Dolina Białki”) :

działania ochronne dotyczące dwóch aspektów, z podobnymi, ale nie tożsami zapisami:

Zapobiegnięcie pogorszeniu stanu hydromorfologicznego [...] poprzez pozostawienie kształtowania koryt procesom naturalnym.

[...]

Przy prowadzeniu prac hydrotechnicznych (również w przypadku realizacji nowych budowli związanych z ochroną przeciwpowodziową i popowodziowym usuwaniem szkód) niezbędnych dla zabezpieczenia infrastruktury technicznej (np. drogi, mosty, kanalizacja, sieci teletechniczne) lub zabudowań zlokalizowanych na terenach przyległych do rzeki należy uwzględnić konieczność:

- ograniczenia zasięgu ingerencji do minimum gwarantującego zabezpieczenie zagrożonego mienia,

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- zachowania zasad dobrej praktyki utrzymania i regulacji rzek i potoków górskich,
- stosowania rozwiązań o możliwie najmniejszym wpływie na jakość hydromorfologiczną cieków,
- prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia.

Utrzymanie naturalnego zróżnicowania substratu dennego

[...]

Przy likwidacji odsypisk i namulisk zwiększających zagrożenie powodziowe (erozji brzegu rzeki) należy uwzględnić konieczność:

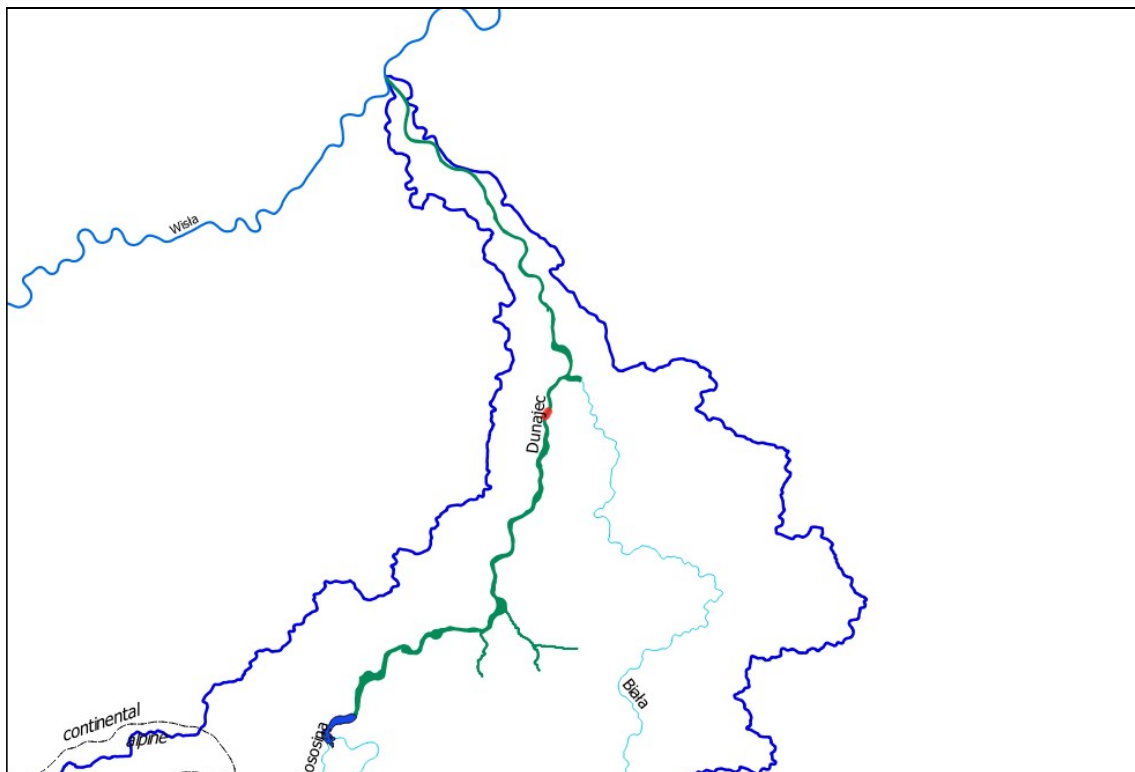
- ograniczenia zasięgu ingerencji wyłącznie do niezbędnego dla usunięcia powstałego zagrożenia,
- zachowania równowagi hydrodynamicznej cieków (jeżeli w wyniku udroźnienia równowaga hydrodynamiczna cieków byłaby zagrożona należy dążyć do pozostawienia rumowiska rzeczno-ego w obrębie koryta),
- prowadzenia robót poza okresem od 1 marca do 31 lipca, za wyjątkiem sytuacji nagłych związanych z bezpieczeństwem ludzi i mienia.

Poniżej, w podrozdziałach, opisano jak wyglądały konkretne roboty i ich oddziaływanie w poszczególnych obszarach Natura 2000

PLH120085 Dolny Dunajec

W ramach usuwania skutków powodzi w okresie XI-XII 2016 wykonano jedno zadanie, na jednym odcinku:

Dunajec km 33+950-34+500 m. Ostrów

Rysunek 2 . Lokalizacja prac (na czerwono) na tle całego obszaru Natura 2000

Pismo o braku sprzeciwu RDOŚ - ST-I.670.16.2018.MB z dn. 8.10.2018.

Przetarg z dnia 15 października 2018 r. – znak 586/ZZN/2018.

Zakres prac

(wg SIWZ)

- zasypanie lokalnego wyboju pod brzegiem lewym materiałem żwirowym pochodzący z przekopu koryta rzeki – kanał ulgi pod brzegiem prawym
- ułożenie ścieli faszynowej – bez przybicia na wykonanym zasypie (materiał uzyskany z wycinki kępy wiklinowej na brzegu prawym w m. Kępa Bogumiłowicka)
- zasypanie wyrwy brzegowej kamienie naturalnym dowiezionym z kamieniołomu (zasyp na dziko bez ułożenia) – kamień o D >80cm

(wg RDOŚ)

- przekop przez odsypisko 400 m, do 17,5 szerokości średnio

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- powierzchnia przekopu 0,8 ha, kubatura 12600 m³ (miąższość przekopu do 1,8 m)
- zasyp o szerokości do 14 m

Minimalizacje wg RDOŚ (inne niż „standardowe”)

- od wody dolnej
- grodze
- brak wywozu poza koryto (tylko kołowo najbliższą drogą)
- brak przewozu przez wodę

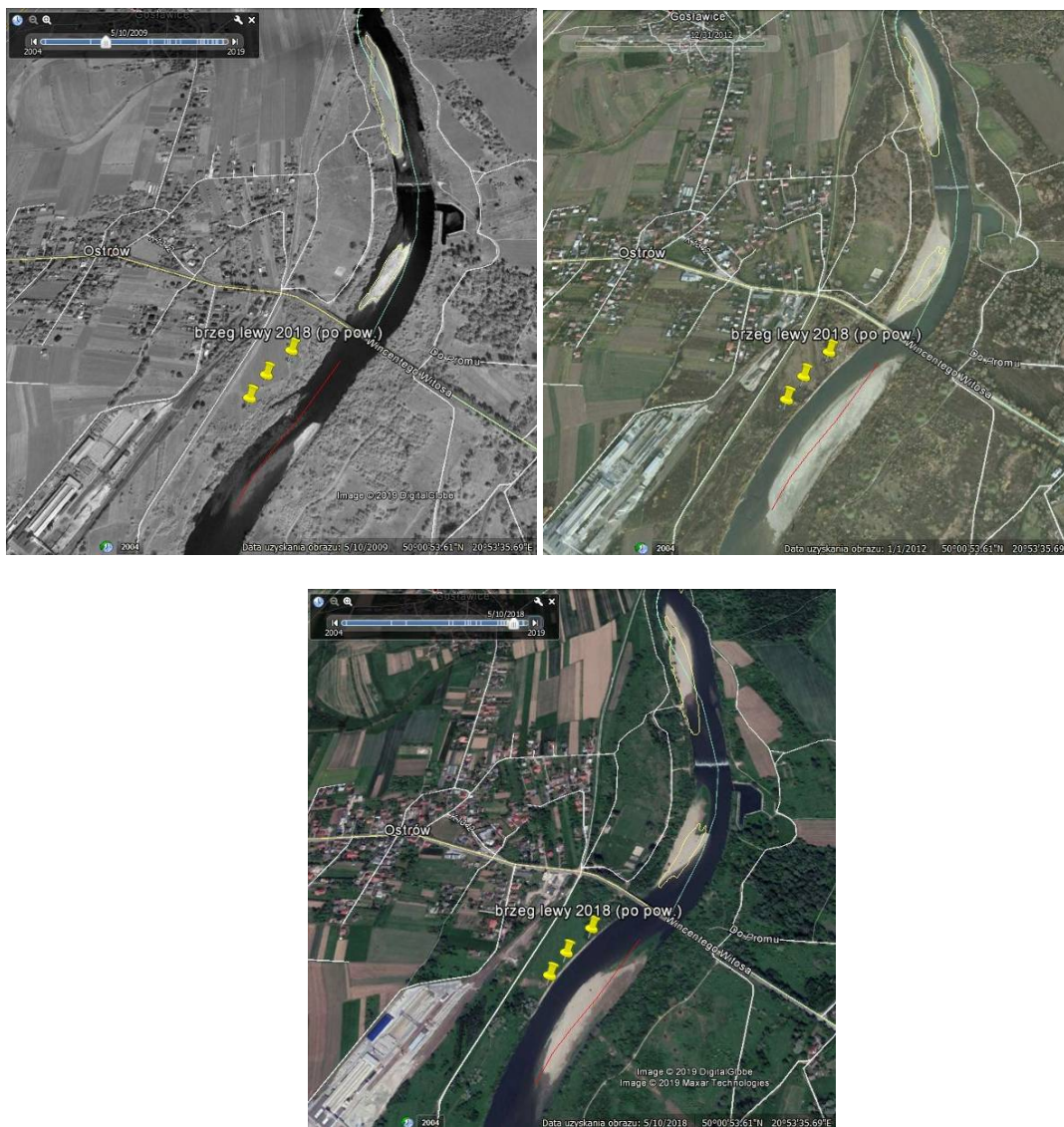
Oddziaływania

Zadanie polegało na przekopie kanału o długości około 550 m (szerokości ok. 15 - 17,5 m) przez szerokie odsypisko tworzące siedlisko kamieńców nadrzecznych (3220) wzdłuż prawego brzegu. Tym samym przekop był dłuższy niż przewidywał RDOŚ i fizycznie zniszczono ok. 0,9 ha siedliska. 12600 m³ Następnie zawężono koryto Dunajca zasypując wyrwę na lewym brzegu, nie tylko do wysokości zagrożonego słupa wysokiego napięcia, ale aż do mostu w Ostrowie, który nie był w tym momencie zagrożony erozją brzegową (wbrew twierdzeniom RDOŚ - wezbranie z 2018 nie powiększyło wyrwy brzegowej o 20 m, tylko o kilka nie tworząc w żadnym wypadku zagrożenia dla wałów przeciwpowodziowych) . Co kluczowe, zasyp wyrwy brzegowej umocniono narzutem kamiennym, tworząc opaskę brzegową o długości 300 m. Tym samym, żwir z kamieńców został „uwięziony” na brzegu, czyli de facto pozyskany, gdyż nie bierze dalej udziału w procesach erozyjno-akumulacyjnych rzeki. Przekop odsypiska pod prawym brzegiem przy jednoczesnym umocnieniu brzegu prawego spowodował również, że jakość siedliska może ulec pogorszeniu. Wyniesione ponad koryto odsypisko może być w wyniku erozji wgłębnej narażone na proces stałej sukcesji. Należy przy tym mieć na uwadze, że w PZO obszarze nie wyznaczono tego konkretnego odsypiska żwirowego jako siedlisko 3220, wynika to jednak z tego, że dane na temat rozmieszczenia siedlisk pochodziły prawdopodobnie jeszcze sprzed powodzi z 2010 r. (zarys siedlisk idealnie pasuje do stanu z mapy ortofoto z 2009 r.). Duże, dobrze wykształcone odsypisko o długości 550 m i szerokości do 95 m powinno być klasyfikowane jako siedlisko kamieńców nadrzecznych (3220), a o stanie jego zachowania powinna przemawiać inwentaryzacja związana bezpośrednio z tą inwestycją. Jednak (OT Tarnów) powołuje się właśnie na wątpliwą w tej materii inwentaryzację PZO.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Rysunek 2. Widok na miejsce prac z lat, kolejno: 2009, 2012, V 2018. Zaznaczone tempo erozji brzegu, odcinek prac (czerwona linia) oraz siedlisko kamieńców 3220 wg PZO (żółty obrys). Wyraźnie widać, że inwentaryzacja była przeprowadzona na podstawie materiałów sprzed wezbrania w 2010 r. i tym samym nie powinna być podstawą do stwierdzenia braku występowania siedliska.

Przedsięwzięcie, wbrew zapewnieniom organu odpowiedzialnego za ochronę przyrody, mogło potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, o czym świadczą zapisy PZO. Chociaż w 2017 r. zmieniono jego zapisy i teraz nie ma miejsc w których nie powinny mieć miejsca ingerencje w obrębie koryta, czyli jest teoretyczne przyzwolenie na tego typu prace, to jednak nie oznacza to automatycznego zwolnienia z przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Już wstępny screening przedsięwzięcia wskazuje, że w wyniku jego realizacji może dojść do niezgodności

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

z celami wyznaczonymi dla obszaru, a ich charakter jest tożsamy z największymi zagrożeniami dla tego siedliska i kłóci się z celami działań ochronnych dla przedmiotów ochrony.

PZO

Zgodnie z PZO, celem działań ochronnych dla 3220 jest:

*Zachowanie optymalnych warunków kształtowania się siedliska na odcinku **od km 27+200 do km 68+300** rzeki Dunajec, mierzonych średnią wartością bezwzględną wskaźnika: 'szerokość kamieńców' (FV).*

dla ryb (m.in.):

[...]

Utrzymanie (w stanie U1) jakości hydromorfologicznej siedliska gatunku w zakresie wskaźników: 'charakter i modyfikacja brzegów', 'geometria koryta', 'mobilność koryta', 'substrat denny'.

W obu tych przypadkach w wyniku prac mogło nastąpić pogorszenie parametrów. Równie klarownie widać, że przedsięwzięcie może utrudnić działania ochronne oraz że jest tożsamy z zagrożeniami.

Działania dla 3220 i ryb

Zapobieganie pogorszeniu stanu hydromorfologicznego rzek i potoków poprzez pozostawienie kształtowania koryt procesom naturalnym.

Zachowanie i utrzymywanie cieków w stanie zbliżonym do naturalnego – zachowanie jakości hydromorfologicznej cieków w zakresie ich ciągłości, naturalnego charakteru brzegów, geometrii i mobilności koryt oraz charakterystyki przepływu

Pozostawienie kształtowania koryt procesom naturalnym.

Utrzymanie naturalnego zróżnicowania substratu dennego.

Zachowanie naturalnego zróżnicowania substratu dennego (w tym form akumulacyjnych: łach, odsypisk) poprzez niewyznaczanie miejsc poboru żwiru i kamieni w ramach szczególnego i powszechnego korzystania z wód, w ilości oraz w sposób, które będą zagrażały zachowaniu równowagi hydrodynamicznej cieku, bądź będą wpływały negatywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Konieczne jest także podjęcie działań zapobiegających nieuprawnionemu korzystaniu z wód tj. nielegalnemu poborowi żwiru i kamieni z koryt rzek i potoków (w tym m.in. blokowanie dojazdów do miejsc kradzieży żwiru).

Istniejące zagrożenia dla siedliska 3220:

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Brak dostawy żwiru i otoczków spowodowany istnieniem kaskady zbiorników wodnych wybudowanych na Dunajcu powyżej granic ostoi. **Stabilizacja brzegów podlegających erozji bocznej.**

Prace hydrotechniczne, które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta.

- Pozyskiwanie żwiru z koryta rzeki i kamieńców prowadzone nielegalnie lub w ramach powszechnego bądź szczególnego korzystania z wód.

Zmniejszenie, brak lub zapobieganie erozji

- Plantacje wierzb w międzywalu Dunajca powodujące zmniejszenie powierzchni siedliska 3220 (fizyczne zajęcie, modyfikacja splotu wody).

zagrożenia potencjalne:

- rozwój obcych gatunków inwazyjnych

Zagrożenia dla gatunków ryb, w tym w szczególności w jedno, wpisane jako potencjalne:

Dążenie podmiotów gospodarczych do poboru żwiru pod pretekstem prac regulacyjnych.

Prace hydrotechniczne, które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta zawsze mają negatywny wpływ na ryby.

Kumulacja oddziaływań

Głównym problemem odcinka Dunajca poniżej zbiornika w Czchowie jest brak równowagi hydrodynamicznej cieków i erozja wgłębna. W ciągu 2 połowy XX wieku erozja na tym odcinku sięga 1,5 m w głąb (Wyżga i in. 2017). W odniesieniu do siedlisk „kamieńcowych” oznacza to, że materiał żwirowy bądź rumosz musi być dostarczony w wyniku erozji bocznej. Miejsca koryta Dunajca może swobodnie migrować jest coraz mniej i nawet obszary bez infrastruktury są „chronione przed erozją” za równo przez administratora cieków (vide Szczepanowice) lub przez prywatnych inwestorów (Melsztyn, wcześniej Charzewice) celem (pobocznym oczywiście) poboru materiału żwirowego. Do tego dochodzi wieloletnia eksploatacja żwiru z brzegów doliny, w tym z międzywala. Takie przedsięwzięcia są realizowane do dnia dzisiejszego i planowane są nowe, także w bezpośredniej bliskości rzeki lub wręcz w jej nurcie. Każda kolejna regulacja brzegu, działanie które w czasie wymusi

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

taką regulację lub likwidacją odsypisk żwirowych powoduje znaczne obniżenie możliwości osiągnięcia i zachowania właściwej powierzchni jak i struktury siedliska 3220 w obszarze. Likwidacja naturalnego układu w korycie typu bystrze-płoso, powoduje również zanikanie siedlisk ryb będących przedmiotem ochrony obszaru. Na koniec, w dosyć zaawansowanym stadium proceduralnym są dwie elektrownie wodne o planowanej kilkukilometrowej cofce. Jedna z nich – Ostrów miałyby być pobudowana w bezpośredniej bliskości przeprowadzonych na zlecenie Wód Polskich prac. Dlatego tak istotne w obszarze „Dolny Dunajec” jest właściwe przebadanie oddziaływań skumulowanych. Poniżej przedstawiamy tego typu przedsięwzięcia, których jednak najwyraźniej RDOŚ w Krakowie (OT Tarnów) nie wziął pod uwagę zaniechując wydania decyzji sprzeciwu z art. 118 i ewentualnie żądania przeprowadzenia stosownej oceny oddziaływania.

Inne przedsięwzięcia polegające na ograniczeniu skutków erozji bocznej jak wręcz jej powstrzymanie:

- Zbylitowska Góra (wydana decyzja środowiskowa)
- Szczepanowice (wykonane, bez oceny na N2000, trwa procedura z art. 37 uop – wstrzymanie i przywrócenie stanu poprzedniego)
- Velo Dunajec (zatwierdzona budowa ścieżki rowerowej wymusi regulację brzegu w m. Błonie powyżej mostu DK 94)

Nowe przedsięwzięcia związane z udroźnieniem odsypisk lub ich eksploatacją basenową (m.in.):

- Melsztyn, Wesołów - „Przeciwdziałanie szkodom powodziowym w korycie rzeki Dunajec w km 57+066÷58+216 w miejscowościach Melsztyn, Charzewice” (oraz dwa inne przedsięwzięcia w tym samym miejscu i tym samym inwestorze)
- Sukmanie (wniosek o DŚU)

Budowa elektrowni wodnej wraz z cofką zaporową:

- Ostrów (wydana decyzja środowiskowa i pozwolenie na budowę, formalnie w budowie – brak oceny oddziaływania na N2000)
- Łukanowice (procedura decyzji środowiskowej, wpis do aPGW)

Żadna z powyższych inwestycji nie została wzięta pod uwagę przy wydawaniu „zaświadczenia”, mimo że np. MEW w Ostrowie obszarowo pokrywa się z miejscem usuwania skutków powodzi. Przedsięwzięcie, które formalnie jest w trakcie budowy (nie trwają jeszcze jednak żadne widoczne prace budowlane) zatopiłoby i płat siedliska, którego wg dokumentów RDOŚ nie ma, ale także wykonaną opaskę / narzut kamienny. Zmieniłyby się wtedy warunki hydrodynamiczne i wykonane działania mogłyby się okazać całkowicie błędne w założeniu. Nie zbadano tego, jak również tego, ile

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

jest jeszcze miejsc w *km 27+200 do km 68+300* Dunajca, gdzie możliwa jest jeszcze erozja koryta i formowanie się siedlisk kamieńcowych. Taka analiza powinna spowodować minimalizację lub zaniechanie oddziaływania na istniejące odsypisko.

Możliwe minimalizacje i rozwiązania alternatywne nie wzięte pod uwagę:

- Tymczasowe umocnienie wyrwy do wysokości słupa (ok. 30-40 m)
- Zabezpieczenie filaru mostu umocnieniem bezpośrednio powyżej mostu z tzw. wrzynką w stronę wałów (funkcja śpiącego umocnienia).
- Stabilizacja brzegu (po DŚU) w miejscu do którego doszła erozja, bez odtwarzania brzegu materiałem żwirowym z kamieńca.
- Zmiana lokalizacji słupa wysokiego napięcia.

PLH120088 Środkowy Dunajec z Dopływami

W tym obszarze prace były (są) prowadzone na samym Dunajcu i jego dwóch większych lewostronnych dopływach na tym odcinku: Kamienicy i Ochotnicy. W bezpośredniej bliskości od granic obszaru, również na kilku dopływach tych dwóch górskich rzek: Zasadny (K), Gorcowy (O), Jamne (O), Młynne (O). Łącznie, w granicach „Natury” jest to 15 odcinków o sumarycznej długości prac, ok. 5,5 km.

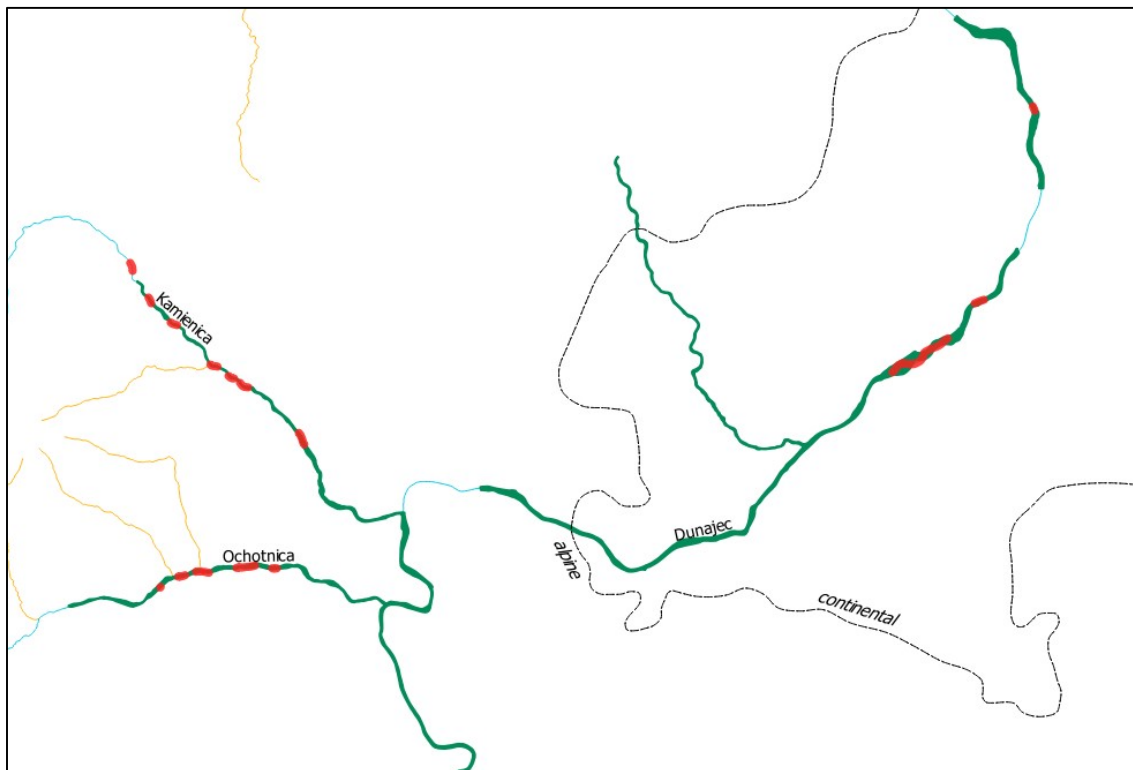
RZGW w Krakowie (ZZ w Nowym Sączu) wystąpiło z 3 odrębnymi zgłoszeniami działań do RDOŚ z art. 118 i zamówiło 3 odrębne przetargi na realizację prac:

- Ochotnica km 0+000-11+500 m. Ochotnica Dolna, Ochotnica Górna
- Rzeka Dunajec km 105+200-115+600 m. Stadła, Świniarsko, Stary Sącz, Nowy Sącz
- Kamienica Zabrzaska km 2+200-22+500 m. Zabrzeż, Kamienica, Szczawa, Lubomierz

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Prace przeprowadzono na podstawie trzech odrębnych zgłoszeń i pism RDOŚ w Krakowie o braku sprzeciwu:

ST-II.670.72.2018.KA (Dunajec), ST-II.670.59.2018.KA (Kamienica), OP-II.670.110.2018.RK (Ochotnica)

Dwa pierwsze wydane przez OT Stary Sącz, ostatnie przez „centralę” w Krakowie (ze względu na podział administracyjny – pow. nowosądecki i pow. nowotarski).

Dunajec

Zgłoszenie prac objęło 3 odcinki rzeki o łącznej długości – 2,15 km

- I. km 105+200 – 105+350 Nowy Sącz
- II. km 112+200 – 112+600 Świniarsko
- III. km 114+000 – 115+600 Stadła, Stary Sącz

Zakres prac

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

I - usunięcie odsypiska (nieuwzględnione w warstwach PZO) – 500m³ i wbudowanie go w prawy brzeg przy boisku piłkarskim (dowóz), uformowanie skarpy, „opaska brzegowa” z narzutu kamiennego na ścieli faszynowej- długość narzutu 300 m

II – uformowanie skarpy, narzut kamienny na ścieli faszynowej – zasypany żwirem (choć brak poboru materiału z koryta- długość umocnienia 350 m

III – złożone z kilku mniejszych „działań”, praktycznie na całej podanej długości (oraz ok. 200 m poniżej) polegających na bądź usunięciu odsypisk żwirowych bądź ich przekopaniu; nasypianie uzyskanego żwiru (łącznie budowa dwóch odcinków umocnień z narzutu kamiennego (lewy brzeg kilkaset m przed mostem Św. Kingi i prawy brzeg na wysokości ścieżki ekologicznej).

Minimalizacje wynikają ze zgłoszenia do RDOŚ i są zgodne z podanymi wcześniej w opracowaniu. Dodatkowe ustalenia w tym zakresie to:

- przewóz samochodami zamiast przepych żwiru na dalszych odległościach
- likwidacja tylko „części” odsypisk żwirowych (Dunajec – Stary Sącz), przekopy przez siedliska porośnięte wierzbą (w domyśle - 3240)
- skierowanie wód poza obszar robót na początku prac
- zastosowanie grodz (prawdopodobnie ziemnych)

UWAGA! Do części I i II nie zgłosił się żaden oferent. Brak jest informacji, czy prace zostały wykonane np. w trybie zamówienia bez kolejnego przetargu.

Oddziaływania

I – Usunięcie części siedliska przyrodniczego 3220 (nieuwzględnione w warstwach PZO) – 500m³ oraz pogorszenie jakości siedliska o nieznanym zasięgu. Zasypanie za umocnienie, co powoduje niedostępność materiału dla procesów morfologicznych rzeki. Nowe umocnienie brzegu na dł. 300 m.

II – Umocnienie brzegu bez wskazania bezwzględnej konieczności. Nie wiadomo skąd faszyna, nie wiadomo skąd żwir na zasyp umocnienia. Inne: odcinek ten zamieszkiwany wcześniej przez jaskółki brzegówki – były brzegówki = skąd ŻWIR?!

III – Ingerencja na olbrzymią skałę na prawdopodobnie najdłuższy odcinek siedlisk kamieńcowych 3220, 3240 o takiej szerokości (nawet 400 m) i wykształceniu (szerszy od kamieńców na Białce). Odcinek prac w zasięgu oddziaływań to około 40 ha siedlisk kamieńcowych wg PZO. Dokonano przekopu ok. 5 ha siedlisk (użycie bezpośrednio jako materiał budowlany do zasypu wyrw), a skała dalszych ingerencji (rozjeżdżanie, przepchnięcie, zmianę warunków przepływu) jest nieznaną, ale zdecydowanie wykraczającą poza same przekopy. Materiał pozyskany z tego odcinka to **67000 m³**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

żwiru. Umocniono także 800 m brzegów. Materiał żwirowy znalazł się poza korytem i docelowo – nie jest dostępny dla procesów fluwialnych w Dunajcu. Siedliska kamieńcowe w obrębie prac to aż 37,367 ha.

Mimo działania minimalizacyjnego w postaci informowaniu PZW o robotach, celem ich odłowu, prace miały bezpośredni negatywny wpływ na ryby. W czasie prac w okolicach mostu Św. Kingi stwierdzono ich śnięcie, o czym donosiła małopolska prasa (Mrozek 2018).

Zasadność

I – Przekop odsypiska wydaje się bezzasadny w obliczu wykonania umocnienia brzegowego. Umocnienie powinno przejść procedurę oceny oddziaływania na środowisko. Jeśli zaś jest to budowla tymczasowa – jest to marnotrawienie środków publicznych

II – Problematyczny jest zakres inwestycji i występowanie siedlisk gatunków chronionych. RDOŚ nie miał też pełnej informacji dokładnie w którym miejscu wykonywane będą prace. Inną kwestią jest niewiadome pochodzenie żwiru do zasypu i faszyny.

III - Erozja lewego brzegu w żaden sposób nie zagrażała mostowi Św. Kingi, nawet po przerwaniu grobli oddzielającej żwirownię (500 m odległości). Nie było konieczne nadsypywanie skarpy brzegu lewego, tylko groblę (np. za pomocą samych kamieni – droga na grobli).

Umocnienie poniżej mostu chroniło jedynie starą żwirownię na której wyznaczono ścieżkę i tzw. Enklawę Przyrodniczą „Bobrowisko”. której „utworzenie” współfinansowano z Funduszy UE - *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 -2020; działanie: 6.2 Ochrona różnorodności biologicznej* (sic!). Usunięto więc kilka ha siedlisk przyrodniczych w obszarze Europejskiej Sieci Ekologicznej, po to aby odtworzyć brzeg i umocnić celem ochrony ścieżki przyrodniczej (sic!). Co bardziej absurdalne, budowa „enklawy” kosztowała 1,5 mln zł (ok. 1,3 funduszy UE), a prace na Dunajcu – blisko 2,4 mln. Jeśli uznać, że koszt regulacji prawego brzegu wyniósł połowę, to mamy zbliżoną sumę.

Kamienica

Kamienica Zabrzaska km 2+200-22+500 m. Zabrzeż, Kamienica, Szczawa, Lubomierz

- I. km 4+300-4+900 - osiedle Zawodzie
- II. km 6+600-7+600 - osiedle Wysopale
- III. km 7+750-7+980 os. Rusnaki- remont opaski
- IV. km 8+450-8+600 Kuligi (Tartak)
- V. km 10+450-10+600 osiedle Chlipały
- VI. km 11+480-11+750 Szczawa centrum

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

poza N2000

VII. km 12+800-13+100 osiedle Olsze

Pismo RDOŚ o braku sprzeciwu znak ST-II.670.59.2018.KA

Zakres prac

I – VII zasypianie wyrw w skarpach brzegowych materiałem miejscowym pozyskanym z zatoru i odsypisk żwirowych znajdujących się w korycie ciek, wykonanie przekopu zażwirowanego koryta na odkład celem przepuszczenia wody kanałem obiegowym, przepych na zasyp wyrw brzegowych materiału z przekopu i odsypiska żwirowego oraz uzupełnienie zasypu wyrwy kamieniem naturalnym na ścieli faszynowej z uformowaniem w przyzmy. zezwala się na pobranie odsypisk żwirowych na samochody ciężarowe, a następnie przewóz jednym szlakiem technologicznym i wyładunek w wyrwy brzegowe, po rozplantowaniu i przywróceniu rzędnej terenu z przed przejścia fali powodziowej – ukształtowanie niedużego spadku terenu w kierunku koryta

I – dodatkowo zezwala się na pobór materiału i wywóz na inne odcinki robót na Kamienicy!

Minimalizujące:

- standardowe – w zasadzie brak dodatkowych, a nawet te „zwykłe” wydają się być niespełnione, np. **umożliwia się transport żwiru z jednego miejsca prac do pozostałych**

Oddziaływanie

Fizyczna likwidacja siedlisk w zasięgu przedsięwzięcia z całej szerokości koryta. Uproszczenie koryta ciek i likwidacja siedlisk dla gatunków ryb – brzanki i głowacza. Możliwa fizyczna likwidacja i negatywny wpływ przez zamulenie. Umocnienie brzegów narzutem kamiennym o cechach opaski brzegowej. UWAGA – w działaniu I i II możliwe negatywne oddziaływanie na siedlisko lasów łęgowych.

Największe wątpliwości budzi działanie I. Odbudowa drogi we wcześniejszym śladzie wymagała bardzo silnej ingerencji w siedliska kamieńców. Fragment najlepiej zachowanego siedliska na Kamienicy - w tym najlepsze 3230. Nie wiadomo na jak udowodnionych przesłankach podjęta decyzja o wywozie materiału żwirowego celem zasilenia innych odcinków prac. Stwierdzenie, że było go tam za dużo nie jest udowodnioną naukowo przesłanką, a po przejściu wód nie zrobiono badań z zakresu modelowania koryta i przejścia wód wezbraniowych. W dodatku przy BRAKU NADZORU PRZYRODNICZEGO!!!

Część umocnień brzegowych chroni las łęgowy a nie zabudowania.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Bardzo silne oddziaływania skumulowane z pracami po powodzi, w tym wykonywanymi przez drogowców (dwa gurytury denne, w tym jeden bezpośrednio w granicach N2000). Całkowicie niezbadane. Prace „gminne” i we własnym zakresie miały miejsce na prawie całym odcinku kamienicy objętych pracami, a także poniżej.

Niezgodność z celami ochrony. W piśmie RDOŚ zdawano sobie sprawę z istnienia siedlisk i siedlisk gatunków oraz z potencjalnych negatywnych oddziaływań i zagrożeń. Nie uwzględniono oddziaływań skumulowanych z działaniami na Dunajcu (też OT Nowy Sącz) i Ochotnicy (tu pismo o braku sprzeciwu wydawała centrala – Kraków).

Były alternatywy (minimalizacje)

- poszerzenie terasy zalewowej poprzez nie przywracanie lokalizacji brzegów sprzed wezbrania tam gdzie to możliwe
- przeniesienie części infrastruktury
- stosowanie umocnień bez poboru żwiru z koryta
- pobór żwiru tylko po wykonaniu badań modelowych i faktycznym stwierdzeniu nadbudowania dna w stopniu zagrażającym przyległym terenom

Ochotnica

Ochotnica km 0+000-11+500 m. Ochotnica Dolna, Ochotnica Górna

Odcinki prac:

I. km 3+970 – 4+170

II. km 4+750 – 5+330

III. km 6+250 – 6+350

IV. km 6+470 – 6+620

V. km 7+000 – 7+250

VI. km 7+910 - 7+950

Zakres prac

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

I, III-V udrożnienie koryta przez pobór żwiru i umocnienie brzegów narzutem kamiennych z zasypem materiałem żwirowym

II – tylko udrożnienie bez umocnienia

V – dodatkowo odtworzenie piętrzenia (bystrza kamiennego) przez uzupełnienie materiału kamiennego

VI - dodatkowo odtworzenie piętrzenia (bystrza kamiennego) przez uzupełnienie materiału kamiennego

Działania minimalizujące

Standard w zgłoszeniu, dodatkowo:

- zasyp żwirem od strony odwodnej, czyli teoretycznie umocnienia kamienne w miejscu erozji i dostępność mat żwir – nie znajduje bezpośrednio odzwierciedlenia w SST ale prawdopodobnie tak to wykonano

Oddziaływanie

Likwidacja najcenniejszych płatów 3230 w obszarze, w tym kumulacja oddziaływań z wszelakimi pracami na Kamienicy. Silne pogorszenie warunków siedliskowych dla brzanki i możliwość fizycznej eliminacji. Naprawa zabudowy poprzecznej może być niezgodna z PZO, jeśli nie była niezbędna, a jej przeprowadzenie spowodowało pogorszenie warunków migracyjnych dla brzanki. Obie przegrody po przejściu wezbrania były drożne dla ryb (zdjęcia w zgłoszeniach prac). Nie ustrzeżono się braku zamulania koryta.

RDOŚ w piśmie przyznaje że ma świadomość występowania 3220-3240 w miejscu prac i ich fizycznej likwidacji, ma również świadomość negatywnych oddziaływań na brzankę. Wszystko poparte cytatami z pzo, oraz definicją siedlisk przyrodniczych kamieńców. Mimo to uznano, że znaczącego oddziaływania na pewno nie będzie, a koryto się samo zrenaturyzuje.

PZO

Konflikty z zapisami PZO odnoszą się do wszystkich prac przeprowadzonych w obszarze, dlatego potraktowane zostały łącznie.

Wykonane działania wydają się być sprzeczne z cenami ochrony dla obszaru, którymi dla siedlisk przyrodniczych 3220 są:

- Zachowanie optymalnych warunków funkcjonowania siedliska przyrodniczego na odcinku od km 102+000 do km 104+000, od km 106+000 do km 108+360, od km 111+000 do km 112+000 i od km 113+000 do km

113+880 rzeki Dunajec poniżej ujścia Popradu; **od km 112+600 do km 119+000**, od km 121+000 do km 123+000, od km 126+000 do km 127+000, od km 130+000 do km 131+000, od km 139+000 do km 140+000 i od km 148+000 do km 149+000 rzeki Dunajec powyżej ujścia Popradu, od km 0+000 do km 2+000 i **od km 5+000 do km 6+000 rzeki Kamienicy** oraz od km 3+000 do km 9+000 rzeki Słomki – mierzonych średnią wartością bezwzględną wskaźnika: 'szerokość kamieńców' (FV) poprzez zachowanie naturalnego charakteru koryta w miejscach występowania siedliska i na obszarach do nich przyległych.

A dla kompleksu siedlisk 320, 3230, 3240:

- Zachowanie optymalnych warunków funkcjonowania kompleksu siedlisk [...] na odcinku **od km 3+000 do km 9+000 rzeki Ochotnicy** oraz na odcinku **od km 2+000 do km 5+000 rzeki Kamienicy** - mierzonych wskaźnikami 'obecność kompleksu siedlisk nadrzecznych: 3220, 3230, 3240, 91E0' (FV) i 'szerokość kamieńców' (FV) poprzez zachowanie naturalnego charakteru koryta w miejscach występowania siedliska i na obszarach do nich przyległych.

Dla ryb:

Poprawa stanu ochrony (U1 – brzanka, U2 0 głowacz) gatunku – odtworzenie ciągłości cieków i zachowanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki cieków).

Wymienione wyżej w rozdziale efekty prac znajdują odzwierciedlenie w zagrożeniach dla obszaru Natura 2000 „Środkowy Dunajec z dopływami” PLH120088 w PZO:

Wydobywanie piasku i żwiru

Pozyskiwanie żwiru z koryta rzeki i kamieńców, co prowadzi m.in. do fizycznego niszczenia płatów siedliska przyrodniczego. Największe natężenie zjawiska obserwowane nad Ochotnicą i Kamienicą.

Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych

- Zaburzenie warunków niezbędnych dla właściwego funkcjonowania siedliska przyrodniczego poprzez progi regulacyjne oraz zabudowę podłużną (zaburzone warunki transportu żwiru i kamieni w trakcie wezbrań powodziowych, prowadzące do zaniku siedliska).
- Działania z zakresu zabezpieczenia przeciwoerozyjnego (umocnienia brzegów, prostowanie koryta, wyrównywanie i utwardzanie kamieńców) prowadzą do zmiany struktury kamieńców i mechanicznego niszczenia roślinności nadbrzeżnej w trakcie wykonywania prac.
- Potencjalnym zagrożeniem mogą być dalsze prace regulacyjne, niszczenie siedliska wskutek prowadzenia prac hydrotechnicznych (ochrona przeciwpowodziowa i zabezpieczenie mostów), które zmieniają geometrię koryta, strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta.

UWAGA!!! Zgodnie z najnowszymi badaniami GIOŚ (2018bc) siedliska kamieńców na Kamienicy i Ochotnicy na dolnym odcinku nie uzyskały właściwego stanu ochrony, m.in. przez zaburzenie struktury siedlisk.

Zagrożenia dla ryb:

Wydobywanie piasku i żwiru - Niszczenie tarlisk i miejsc życia (zniszczenia bezpośrednie oraz ograniczanie dostępności substratu tarłowego, zwiększone zamulenie) wskutek poboru żwiru z koryt cieków i kamieńców.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych / Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska / Zmniejszenie, brak lub zapobieganie erozji / Zamulenie – Utrata siedlisk i zmniejszenie ich różnorodności będące następstwem prowadzenia prac hydrotechnicznych, które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta. Prace tego typu powodują również okresowe silne mętnienie wód – zamulenie tarlisk i innych mikrosiedlisk. Wszelkie prace mające na celu ograniczenie erozji bocznej (umocnienia brzegów) skutkują ograniczeniem dostaw żwiru do koryta, a tym samym pogorszeniem warunków siedliskowych dla ww. gatunków. Negatywny wpływ ma również usuwanie rumoszu skalnego i drzewnego z koryt cieków.

Dla obszaru PLH120088, na podstawie danych przestrzennych PZO dotyczących rozmieszczenia przedmiotów ochronnych dokonano analizy powierzchni siedlisk w obrębie prac – tj. występujących na odcinku robót. Takimi danymi mógł dysponować RDOŚ przed wydaniem stosownych rozstrzygnięć. Siedliska przyrodnicze z zakresu prac uznaje się za zagrożone, gdyż o ile na Kamienicy i Ochotnicy prawdopodobnie "zlikwidowano" płaty siedlisk na całej szerokości rzeki, to na Dunajcu część mogła zostać zachowana, przy zmienionych warunkach.

Zagrożone siedliska kamieńców:

48,292 ha: 3220 - 27,2 ha; 3230 – 0,81 ha (prawd. likwidacja); 3240 – 17 ha.

zgodnie z danymi zgłoszeń i pism RDOŚ jedynie na materiał budowlany usunięto fizycznie **4,62 ha** siedlisk na samym Dunajcu (z SIWZ i pisma RDOŚ). Dla Kamienicy i Ochotnicy **nie podano powierzchni płątów** pozyskanych na zasyp wyrw.

Dokonano jednak analizy zniszczeń siedliska 3230 (tylko Kamienica i Ochotnica, na Dunajcu nie stwierdzono). Jest to ok. 0,8 ha, czyli ca 1/5 płątów siedlisk w obszarze wg danych PZO. Dane z SDF (kilkanaście ha siedlisk 3230) są nieaktualne.

Kumulacja oddziaływań

Dużym problemem za równo w przypadku oddziaływań na siedliska przyrodnicze jak i ryby jest kumulacja oddziaływań z pracami wykonywanymi obecnie przez inne podmioty oraz z przedsięwzięciami wykonanymi w przeszłości (usuwanie / pobór/ przemieszczanie substratu dennego, zabudowa podłużna)

Dunajec:

Świniarsko – regulacja prawy brzeg (w ramach usuwania skutków powodzi w 2014 r.):

Usuwanie szkód powodziowych - odtworzenie prawego międzywala rzeki Dunajec w km 110+445 - 110+800 w Mieście Nowy Sącz, gm. Miasto Nowy Sącz, pow. Miasto Nowy Sącz, woj. małopolskie

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

MEW Świniarsko – istnienie elektrowni wodnej w Świniarsku wymusza regulacje brzegów na lewym i prawym brzegu a także przemieszczenia i być może pobór materiału żwirowego z rzeki; jego istnienie ma wpływ na pogorszenie warunków migracji dla ryb

Próg w Podegrodziu - pogorszeni warunków migracji ryb, pobór żwiru, brak możliwości wykształcenia się siedlisk kamieńcowych i erozji brzegów

Kradzieże żwiru – liczne doniesienia medialne (m.in. Fałek, Szeliga 2015) i skargi PZW sugerują, że jest to działanie na porządku dziennym, zwłaszcza w okresie powezbraniowym.

Kamienica

Prace po powodzi

- w ramach akcji ratunkowej – materiały filmowe dostępne m.in. na platformie You Tube pokazują zakres niektórych takich prac, w których skład chodziły również umocnienia brzegów
- prace wykonywane na zlecenie gminy – liczne i prawdopodobnie nie zinwentaryzowane przez zarządcę wód i RDOŚ
- prace wykonywane przez drogowców – w tym gurty w dnie Kamienicy zarówno w obszarze Natura 2000 jak i poza (Szczawa)

prace z lat 2010-2018

2011

Udrożnienie koryta i odbudowa zabudowy potoku Kamienica Zabrzaska, w km 3+650 - 18+900 w m. Kamienica, Szczawa, Wiatrówki, pow. limanowski, woj. małopolskie - usuwanie szkód powodziowych

2014

Zasypanie oraz zabudowa biologiczna wyrwy na pot. Kamienica Zabrzaska w km 7+500 - 8+000 brzeg prawy w m. Kamienica, gm. Kamienica, pow. limanowski, woj. małopolskie - usuwanie skutków powodzi

Zasypanie oraz zabudowa biologiczna wyrwy na pot. Kamienica Zabrzaska w km 11+000 - 11+300, brzeg lewy w m. Szczawa, gm. Kamienica, pow. nowosądecki, woj. małopolskie - usuwanie skutków powodzi

Ochoznica

Prace po powodzi:

- w ramach akcji ratunkowej
- prace wykonywane na zlecenie gminy
- prace wykonywane przez drogowców

prace RZGW w Krakowie z lat 2010-2018:

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

2011

Remont koryta pot. Ochotnica w km 7+280-8+400 w m. Ochotnica Dolna, gm. Ochotnica Dolna, pow.

nowotarski, woj. małopolskie - usuwanie skutków powodzi z 2010r

2012

1407/NZT/2012 - Odcinkowe udroźnienie koryta pot. Ochotnica w km 1+950-2+150 w m. Ochotnica Dolna, Gm. Ochotnica Dolna, pow. nowotarski, woj. małopolskie - usuwanie szkód powodziowych

2016

Prace utrzymaniowe na bystrzach kamienno-betonowych zlokalizowanych na potoku Ochotnica w km 7+048 oraz 7+852 w m. Ochotnica Dolna, gm. Ochotnica Dolna, pow. nowotarski, woj. małopolskie. (zabudowa powstałych wyrw i przegłębień dennych w ich konstrukcjach i bezpośrednim sąsiedztwie „naturalnym kamieniem łamanym typu ciężkiego”)

PLH120086 Górny Dunajec

Prace wykonano na jednym odcinku w obszarze:

Dunajec km 188+950-189+350 m. Harkłowa

Numer przetargu: 552/ZZN/2018. Pismo RDOS o braku sprzeciwu z dnia 02.10.2018 r. znak: OP-II.670.115.2018.RK

Prace polegały na (SIWZ) :

Przemieszczeniu miejscowego materiału żwirowego z brzegu lewego na brzeg prawy w celu zasypania wyrw, a zakres ich będzie obejmować:

- przekop przez nanosy żwirowe wraz z przewozem i wbudowaniem w wyrwy na brzegu prawym,
- zasyp powstałych wyrw w miejscach przegłębionych i najbardziej zagrożonych materiałem kamiennym na podkładce faszynowej.

Przy czym przekop obejmuje aż 1,2 ha powierzchni łach o kubaturze 15900 m³ i nieznannej długości umocnień brzegowych (nawet ponad 200 m).

Działania minimalizacyjne (dodatkowe):

Materiał z przekopu wedle intencji RDOŚ miał znaleźć się na **zewnątrznej części narzutu kamiennego** – od strony wody. Na celu miało to umożliwienie wykorzystania materiałów żwirowych w procesach fluwialnych poniżej tego odcinka.

Zwracam uwagę, że wbrew intencjom zgłaszających roboty i RDOŚ przerost kamienia faszyną **nie można uznać z przywrócenie do stanu naturalnego!**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Oddziaływanie

Wg danych PZO w tym miejscu znajdują się „śladowe” ilości siedlisk kamieńcowych, jednak to nie odpowiada stanowi rzeczywistości. Tak wynika ze zdjęć lotniczych zamieszczonych w zgłoszeniu działań oraz z powierzchni siedlisk przeznaczonych do „przekopania”. Brak odsypisk w planie może wynikać albo z wykorzystania „starych” danych przekazanych przez zamawiającego lub w wyniku usunięcia odsypisk w 2015 r. w ramach podobnego działania RZGW w Krakowie (usunięcie odsypisk, budowa opaski brzegowej). Jest to bardzo silna ingerencja w siedlisko 3220, oraz w możliwość migracji koryta rzeki. Poprzednie roboty mogły mieć znaczący negatywny wpływ na ryby – brzankę i głowacza białopełtewego. W 2015 r. w ramach badań GIOŚ (monitoring zachowania gatunków i siedlisk przyrodniczych) **nie wykazano obecności gatunków na stanowisku** oraz wskazano na dodatkowe oddziaływanie i zagrożenie (**regulacja koryta i stabilizacja brzegów**).

Powyższe znajduje odzwierciedlenie w PZO

PZO

W dokumentacji PZO, wprost do działań ochronnych dla siedlisk kamieńców wpisano m.in. przywrócenie możliwości bocznej migracji koryta w tym miejscu i wyznaczono „korytarz swobodnej migracji”. W tym miejscu nie powinno być żadnych umocnień, a istniejące – z 2015 roku – powinny zostać rozebrane (dokumentacja planu). W obowiązującym planie jest taki zapis dla tego miejsca:

realizacja działań inicjujących funkcjonowanie tego korytarza (np. częściowe usunięcie umocnień brzegowych, wykonanie na jednym z brzegów kamiennych lub drewniano-kamiennych (kaszycowych) deflektorów brzegowych kierujących nurt rzeki na przeciwległy brzeg), a także niezbędnych zabezpieczeń infrastruktury na granicach tego korytarza (np. umocnienia pozabrzegowe tzw. śpiące, nasadzenia drzew).

Natomiast celami środowiskowymi dla kamieńców są:

Utrzymanie obecnego stanu ochrony /poprawa dla 3240/ oraz zasięgu siedliska – zachowanie naturalnego charakteru koryt cieków w miejscach występowania siedliska i na obszarach do nich przyległych.

a dla brzanki i głowacza:

Poprawa stanu ochrony (U2) gatunku – odtworzenie ciągłości cieków i zachowanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki cieków); zapewnienie możliwości migracji koryta i usunięcie budowli hydrotechnicznych, na terenach, na których nie będzie stwarzać to zagrożenia dla terenów zabudowanych i infrastruktury.

Przedsięwzięcie wpisuje się również idealnie w zagrożenia dla przedmiotów ochrony w obszarze, co w swoim piśmie zauważa RDOŚ.

Dla przykładu jedno z zagrożeń dla ryb:

Utrata siedlisk i zmniejszenie ich różnorodności będące następstwem prowadzenia prac hydrotechnicznych, które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów

formujących morfologię koryta. Prace tego typu powodują również okresowe silne mętnienie wód – zamulenie tarlisk i innych mikrosiedlisk.

Wszelkie prace mające na celu ograniczenie erozji bocznej (umocnienia brzegów) skutkują ograniczeniem dostaw żwiru do koryta, a tym samym pogorszeniem warunków siedliskowych dla minoga strumieniowego, brzanki i głowacza białopłetwego. Negatywny wpływ ma również usuwanie rumoszu skalnego i drzewnego z koryt cieków.

Zasadność

Zabezpieczenie brzegu w tym czasie jest bezzasadne. Chronić przed powodzią miejscowość poniżej można za pomocą wału oddalonego od rzeki – zdecydowanie skuteczniejsze rozwiązanie wskazane przez samo RDOŚ. Wg organu – przedmiotowe prace są to działania doraźne. Oznacza to brak uzasadnienia dla niszczenia siedlisk przyrodniczych oraz marnotrawienie środków publicznych - 600 tys. zł netto.

Warianty alternatywne

Istnieją i zostały nawet przedstawione przez RDOŚ w piśmie o braku sprzeciwu. I to z dokładną lokalizacją i opisem charakteru przedsięwzięcia – wał (podwyższenie terenu) w ciągu istniejącej drogi gruntowej oddalonej od brzegu Dunajca. Nierozpatrzenie zasadności realizacji wariantu w procedurze oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 stanowi poważny argument przeciwko wykonanym robotom. Dodatkowo powtarzające się prace umocnieniowe na tym samym odcinku są realizowane bez decyzji środowiskowej.

Łączne oddziaływania

- Poprzednia regulacja o identycznym charakterze 4 lata temu – w tym samym miejscu (brak informacji w zgłoszeniu i w piśmie RDOŚ):

Zasypanie oraz zabudowa biologiczna części prawobrzeżnej wyrwy na długości 150mb zlokalizowanej na rzece Dunajec w km 188+800-188+950 w m. Harkłowa, gm. Nowy Targ, pow. nowotarski, woj. małopolskie

Przedmiotem zamówienia był zasyp wyrwy na prawym brzegu na długości 150 m narzutem kamiennym (D pow. 1 m) na ścieli faszynowej i przysypanie materiałem żwirowym pozyskanym z odsypiska.

- Umocnienie brzegu rzeki naprzeciwko – na brzegu lewym – prawdopodobnie nielegalne mające na celu ochronę drogi przy żwirowni - świadczy to o kumulacji oddziaływań z przedsięwzięciami polegającymi na basenowej eksploatacji żwiru z terasy oraz słabą procedurę oceny oddziaływania tych przedsięwzięć.
- Druga praca na Górnym Dunajcu – w m. Dębno:

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Dunajec km 184+750-185+050 m. Dębno - odcinkowy zasyp wyrw, a także udrożnienie koryta na długości 100 m

Silna ingerencja w dobrze zachowane siedliska 3220 – podlegające ocenie w ramach monitoringu siedlisk GIOŚ Dobrze zachowane, duże płaty siedlisk kamieńców. Charakter roztokowy rzeki.

– Istniejący próg denny ok. 500 m poniżej robót.

PLH120024 Dolina Białki

Nazwa zamierzeń z zakresu usuwania skutków powodzi na Białce nazwano:

Białka km 1+250-19+300 m. Dębno, Frydman, Nowa Białka - Krempachy, Nowa Białka, Czarna Góra

Zostało podzielone na 6 odcinków prac (zadań):

- I. **km 1+450 – 2+100 (m. Dębno, m. Frydman)**
- II. **km 3 + 100– 3 + 800 (m. Dębno, m. Frydman)**
- III. **km 7 + 000 – 7 + 400 (m. Nowa Białka, m. Krempachy)**
- IV. **km 8 + 500 – 9 + 100 (m. Nowa Białka, Krempachy)”**
- V. **km 16 + 700 – 17 + 600 (m. Białka Tatrzańska, m. Czarna Góra)**
- VI. **km 18 + 880 – 19 + 300 (m. Bukowina Tatrzańska, m. Czarna Góra)**

na których wykonanie zgłoszono 5 odrębnych wniosków i uzyskano 5 odrębnych pism RDOŚ „o braku sprzeciwu”:

OP-II.670.118.2018.RK (I i II)

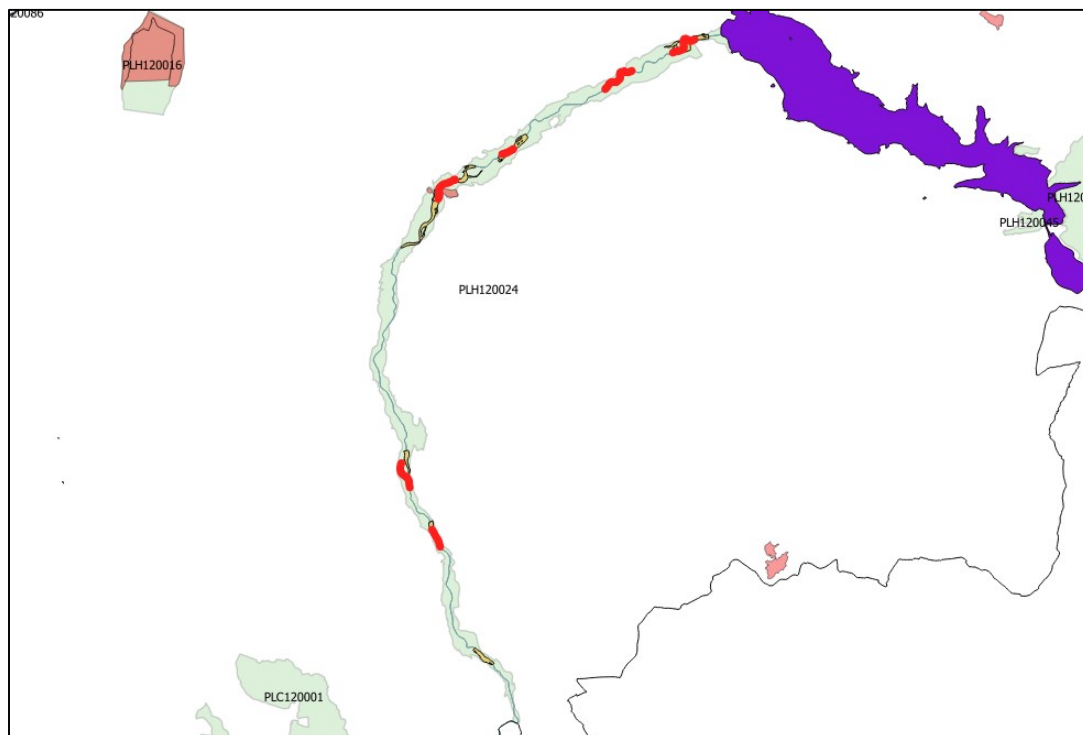
OP-II.670.119.2018.RK (III)

OP-II.670.120.2018.RK (IV)

OP-II.670.121.2018.RK (V)

OP-II.670.122.2018.RK (VI)

Wszystkie odcinki znajdują się w granicach obszaru Natura 2000, a zadanie nr IV dodatkowo częściowo w granicach rezerwatu przyrody Przełom Białki pod Krempachami.

Rysunek 3 Prace (czerwono) na tle granic obszaru Natura 2000 „Dolina Białki” wraz z rezerwatami i Zb. Czorsztyn.

Opis prac wg SIWZ:

Zadanie I

W miejscu starego koryta, należy udrożnić odcinek potoku Białka na długości około 400 mb i szerokość 40 m. Średnia wysokość nanosów żwirowych wynosi około 1,60 m. Po udrożnieniu wejścia do starego koryta, wody na okres robót należy skierować w całości na stare koryto. Pozyskany materiał można będzie przewieźć bez ingerencji w wody potoku Białka na brzeg lewy, w celu odbudowy częściowo zniszczonego brzegu. Przewidywana ilość materiału do przemieszczenia to około 23,8 tys. m³.

Zadanie II

W miejscu środkowym koryta, należy udrożnić odcinek potoku Białka na dwóch odcinkach o długości około 260m i 390m, należy wykonać przekop przez nanosy żwirowe na szerokość około 20m dla przepływu wód w części środkowej – druga odnoga potoku Białka (nurt). Z pozyskanego materiału należy zasypać wyrwę pod brzegiem lewym (bliskie sąsiedztwo domków). Materiał z części dolnej należy przewieźć wozidłami. Na drugiej odnodze wykonanej interwencyjnie przez gminę, zgromadzony materiał należy wykorzystać do zasypu wyrwy przy brzegu prawym II odnogi. Średnia wysokość nanosów żwirowych wynosi około od 1,30m do 1,90 m. Po

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

udroźnieniu wejścia do starego zawirowanego koryta środkowego, część wód z odnogi II należy skierować do udroźnionej części - na stare koryto.

Zadanie III

Roboty ziemne obejmować będą przemieszczenie materiału miejscowego wraz z przewozem i wbudowaniem w wyrwę brzegu prawego. Przemieszczenie materiału będzie wykonane na powierzchni ok 1,20 ha i kubaturze 15 900 m³. Większe przegłębienia zasypać kamieniem naturalnym D \geq 90cm na podkładzie faszynowym.

Roboty prowadzone będą na długości około 365,0 m i średniej szerokości 50,0 m na jednym odcinku, natomiast na drugim będzie to odpowiednio na długości 80,0 m i szerokości 12,0 m.

Reasumując należy wykonać roboty polegające na przemieszczeniu miejscowego materiału żwirowego z brzegu lewego na brzeg prawy w celu zasypiania wyrw, a zakres ich będzie obejmować:

- przekop przez nanosy żwirowe wraz z przewozem i wbudowaniem w wyrwy na brzegu prawym,
- zasyp powstałej wyrwy materiałem kamiennym na podkładce faszynowej.

Zadanie IV (rezerwat)

Na prawym brzegu w części dolnej należy wykonać przekop przez nanosy żwirowe na długości około 240m i szerokości 10m (śr. wysokość nanosu 1,50m), a pozyskany materiał należy przewieźć do zasypu przegłębienia na brzegu lewym. Miejsca szczególnie obniżone i zagrożone w dolnym odcinku należy wypełnić kamieniem naturalnym D \geq 90cm, karpinami i kłódami a następnie zasypać pozyskanym materiałem żwirowym. W rejonie środkowym powstałej wyspy należy wykonać przekop II przez nanosy żwirowe na długości około 160m i szerokości 30m (śr. wysokość nanosu 1,60m), pozyskany materiał przewieźć do zasypu przegłębienia pod brzegiem lewym, zasyp karpin, kamienia i kłód. Powyżej skałek przy brzegu lewym należy wykonać również przekop przez nanosy żwirowe na długości około 170m i szerokości około 30,0m, średnia głębokość przekopu 1,50m. Pozyskany materiał przewieźć do zasypu przegłębienia, karpin, kłód i kamienia. Po wykonaniu powyższych prac wykonane zasypy należy wyprofilować ze spadkiem w kierunku cieku. Zasyp powstałych wyrw na brzegu lewym na odcinku około 217 m należy wykonać z miejscowego materiału pozyskanego z przekopów. Zagrożenia - główny nurt wód kierowany jest w lewą partię koryta zasadniczego w rejon zabudowań wsi Nowa Biała. Poniżej wyrwy brzegowej przy lasku, podczas większych wezbrań część wód wydostaje się poza obręb koryta zasadniczego, powodując zalewanie terenów zlokalizowanych na lewym brzegu. W wyniku wezbrania z lipca 2018 r. zalane i częściowo zniszczone zostało boisko sportowe oraz budynek MEW. Wcześniejsze wezbrania (w szczególności to z 2008 r.) powodowały zalanie zabudowań mieszkalno-gospodarczych wsi Nowa Biała.

Zadanie V

Zakres robót polegał będzie na rozebraniu tymczasowej grodzy żwirowej (wykonanej w ramach prac interwencyjnych w czasie powodzi przez urząd Gminy Bukowina Tatrzańska) o długości około 300mb i szerokości w koronie grodzy około 10m, średnia wysokość grodzy od 2,80m do 3,20m. Materiał z rozbiórki grodzy należy przewieźć w wyrwę brzegu prawego celem odtworzenia części zniszczonego brzegu na długości około 300m. Brzeg prawy należy przy odtwarzaniu dopasować do istniejącego zerwanego brzegu, a od strony wody wykonać odbudowę ze spadkiem 1 : 6. Po rozebraniu grodzy i odtworzeniu części brzegu

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

prawego, należy wykonać przekop pod drugą odnogę koryta – koryto sprzed powodzi. Przekop należy wykonać w dolnej części grodzy (po rozbiórce) zaczynając nad porośniętą wyspą i dalej z jej prawej strony (stare koryto). Przekop w powstałych nanosach należy wykonać na długości łącznej około 175m i na szerokości około 15m. Średnia głębokość przekopu od 0,70m do 1,6m. Materiał z przekopu należy wbudować w wyrwę brzegu prawego jak wyżej.

Zadanie VI

Koryto po powodzi zostało przerzucone pod brzeg lewy, a środkowy i prawy filar mostu został zażwirowany. Przewidziane do wykonania prace to prace polegające na przetrzucie materiału żwirowego z części nanosów w miejsce powstałych wyrw wzdłuż osiedla romskiego nad mostem i zabudowań poniżej mostu na brzegu lewym. Nad mostem należy wykonać przekop przez nanosy żwirowe a pozyskany materiał wbudować wzdłuż osiedla romskiego. Poniżej mostu od strony wody płynącej należy wykonać przekop przez nanosy żwirowe a pozyskany materiał przewieźć na zasypkę wyrwy brzegu lewego poniżej mostu. Po odtworzeniu brzegów lewego i prawego należy teren uporządkować i wyrównać.

Minimalizacje oddziaływań (oprócz „standardowych”)

- nadzór przyrodniczy – zad. IV
- zad. IV to też jedyny przypadek (spośród wszystkich w opracowaniu), gdzie WP zostały zmuszone o zmianę zakresu prac, w ich wyniku mniejsza ilość żwiru i powierzchni siedlisk (o 0,5 ha z 1,73 na 1,23; kubatura o 6630 m³ z 25560 na 18930 m³) – nie spowodowało to jednak zaniechania prac w rezerwacie – prace celem odciążenia zbudowanego nielegalnie w 2008 r. wału.
- w miejscach umocnienia w odc. IV – umocnienie narzutem kamiennym przy brzegu zasypane żwirem

Jak minimalizację oddziaływań wpisano też m.in. korzystanie z materiałów naturalnych: kamień (łamany), drzewa (do zasypu wyrwy), żwir. Jednak wprowadzanie materiału obcego (narzut kamienny) i eksploatacja ważnych elementów przyrodniczych koryta cieką nie może być za taką minimalizację uznana.

Oddziaływania

Prace na długości **prawie 4 km** (3,7) koryta były silną i bezpośrednią ingerencją w najlepiej zachowane siedliska kamieńców (mozaika siedlisk 3220-3230-3240) w Polsce. Wszystkie wykonano bez oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. Przekopany został też odcinek Białki w rezerwacie. Udrożnienia spowodowały widoczne zmiany w strukturze siedlisk i właściwości hydromorfologicznych koryta – uproszczono przekrój poprzeczny i podłużny. W dwóch miejscach, łącznie na ponad 400 m zbudowano nowe umocnienia brzegowe z narzutu kamiennego – w tym bezpośrednio poniżej rezerwatu. Wszystkie prace uznaje się za „tymczasowe”. W zasięgu prac znalazło się **45 ha siedlisk kamieńców**. W samym zad. IV (rezerwat) powierzchnia siedlisk do samego przekopu (bez liczenia innych oddziaływań jak rozjeżdżanie) to **1,2 ha, utrzymano również status quo w postaci „obrony” nielegalnego wału, niezgodnego z zapisami PZO dla lasów łęgowych**. Zniszczenia wg danych PZO nie

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

ominęły też stosunkowo najrzadszego spośród siedlisk kamieńcowych – 3230. Na żadnym etapie nie uwzględniono zagrożeń wynikających z możliwości rozprzestrzeniania się gatunków obcych w wyniku prac hydrotechnicznych. Prace na Białce spotkały się z silnym sprzeciwem społecznym, którego wyrazem był m.in. protest pod siedzibą RZGW w Krakowie 14 grudnia br.

RDOŚ zgadzając się na wszystkie prace i to przyspieszoną milczącą zgodą tłumaczył się tym, że do są prace tymczasowe- doraźne. I że są zgodnie z zapisami PZO.

Jednocześnie wskazał na:

- alternatywne sposoby ochrony przeciwpowodziowej istniejące w niewdrożonym opracowaniu (Planu dla Białki) – lokujące prace POZA korytem rzeki
- niezgodność przedmiotowych prac z **Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym** – który jest aktem prawa

cytat: W ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie realizacja zabezpieczeń przeciwpowodziowych powinna być realizowana w oddaleniu od koryta Białki **zgodnie z ustaleniami zawartymi** w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1241) z pozostawieniem kształtowania koryta Białki procesom naturalnym.

PZO

Zgodnie z aktualnym brzmieniem PZO - wyznaczono miejsca gdzie można przemieszczać żwir (nawet pobór w ramach szczególnego korzystania) **bez oceny (dotyczy siedliska 3220)**, w pozostałym obszarze siedlisk 3220-3240 też dopuszcza się, ale z oceną. Planowana zmiana PZO z wykreśleniem tego zapisu.

Jednak chodzi tutaj o „*odpowiednią ocenę skutków tych prac dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000*” a nie o **ocenę oddziaływania na N2000** (w ramach procedury ooś lub tzw. III grupy)!

Są jednak obostrzenia:

zawsze – wizja terenowa z udziałem organu nadzorującego.

oraz jako warunek:

minimalny zakres ingerencji niezbędny dla usunięcia zagrożenia, rozwiązania gwarantujące zachowanie charakteru koryta i naturalnej dynamiki transportu rumowiska oraz odpowiednie środki minimalizujące

Prace w 2018 na podstawie zgłoszenia bez sprzeciwu ze strony RDOŚ wykonano również w miejscach gdzie zapis ten odnoszący się do siedliska 3220 nie obowiązuje (konieczna ocena skutków) – zadanie II.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ponadto:

- działania ingerowały (zgodnie z danymi PZO) również w siedliska 3230 i 3240 (np. zad. IV), co powinno oznaczać ocenę wpływu;
- brak wizji terenowej przed rozstrzygnięciem sprawy (brak śladu w pismach RDOŚ) – która w tego typu przypadkach wg PZO jest wymagana.

Przeprowadzone prace oddalają również od **celów** ochrony przyjętych w PZO:

3220

- Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu siedliska w obszarze poprzez niedopuszczenie do zwiększenia powyżej 20% udziału płatów siedliska w stanie niezadawalającym (U1) oraz poprawę parametru struktura i funkcje siedliska w zakresie wskaźnika: 'gatunki inwazyjne'

3230,3240

- Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu siedliska w obszarze

Przedsięwzięcia wpisywały się w zagrożenia dla siedlisk kamieńców 3220-3240 oraz 91E0, jak również kumaka górskiego np.:

(kamieńce)

Zagrożeniem potencjalnym jest ewentualny pobór żwiru i kamieni w ramach szczególnego korzystania z wód bądź w ramach prac przeciwpowodziowych.

Niszczenie siedliska wskutek prowadzenia prac hydrotechnicznych (ochrona przeciwpowodziowa i zabezpieczenie mostów), które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odsypiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta. [...]

(łęgi)

Usuwanie martwego drewna (grubizny) zwykle po wiatrolomach lub powodzi.

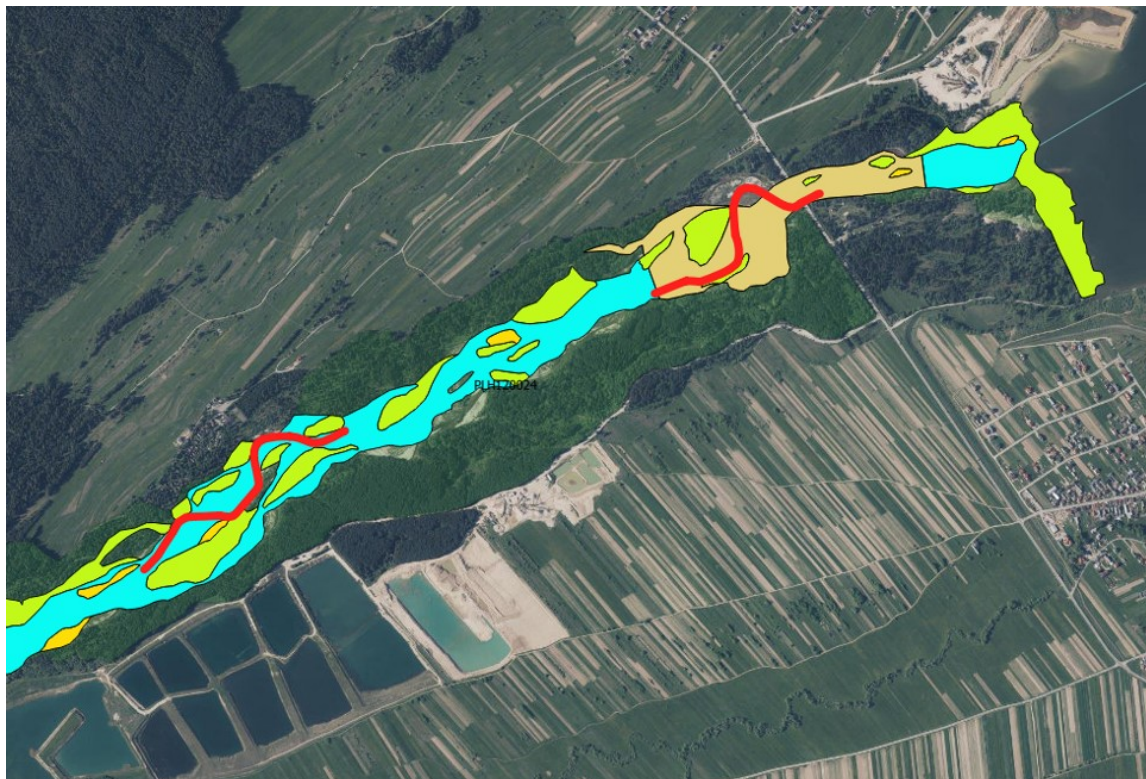
(kumak)

Utrata miejsc rozrodu (drobnych zbiorników wodnych, rozlewisk cieków) na skutek regulacji koryt potoków, osuszania łąk i lasów łęgowych.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

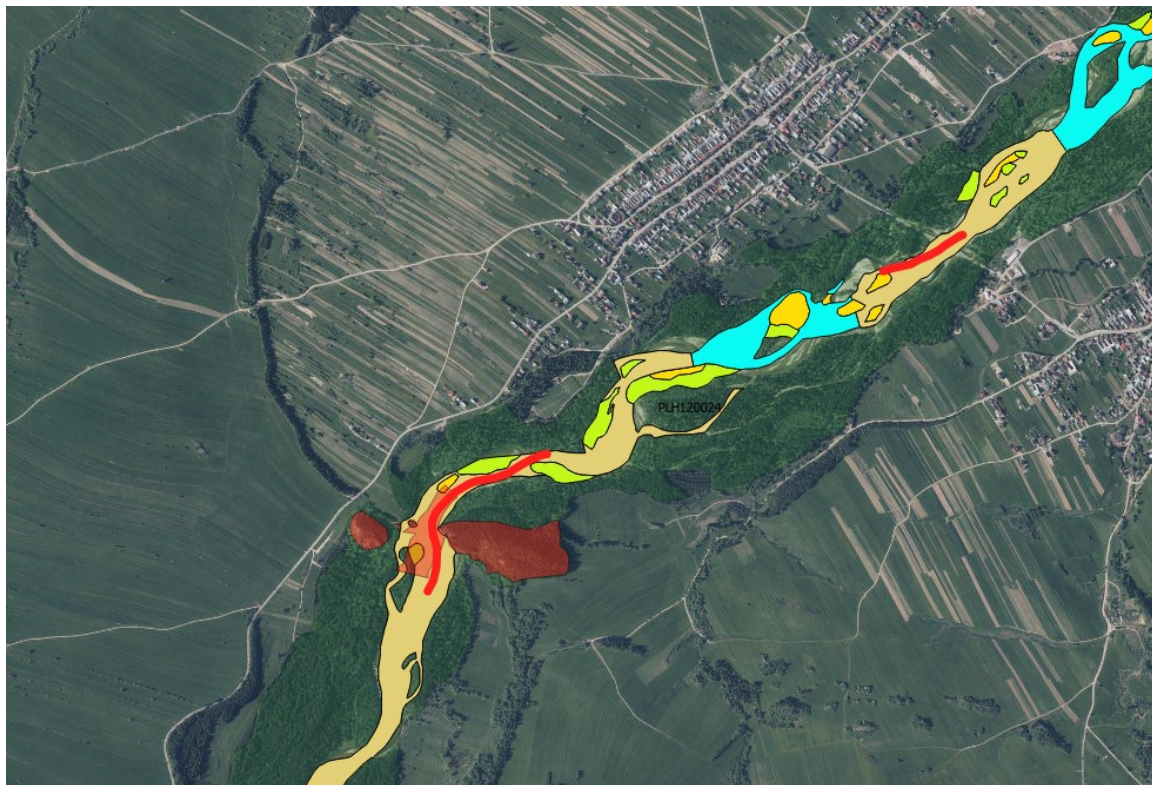

Rysunek 4. Prace na odcinku II zostały wykonane poza miejscem, gdzie mogłyby być (teoretycznie) wykoane bez „stosownej” oceny oddziaływania. W zasięgu oddziaływań również siedliska 3230 wg PZO (pomarańczowy)

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Rysunek 5 Widoczne że prace na odcinku IV objęły również obszar rezerwatu przyrody. Na pomarańczowo – płyty sieldisk 3230 wg PZO.

Zasadność prac

Zadanie I – zagrożone zalaniem są nowe domy wypoczynkowe, które powstały... w miejscu planowanych wałów; zabudowa wyrwy ma chronić **nieczynny słup energetyczny**, a zagrożenie mostu może nastąpić dopiero w przyszłości

Zadanie nr II w miejscu gdzie konieczna ocena wg PZO – widać ślady prac tuż po powodzi – nie uwzględnione zniszczenia w procedurze 118; prace mają zapewnić swobodny przepływ wód wezbraniowych, gdyż podtopieniu ulegają domki rekreacyjne na lewym brzegu – jednak brak wskazań do natychmiastowej interwencji

Zadanie III – „ochrona” mostu wykonywana permanentnie po wezbraniach – nie ma mowy o nagłej potrzebie przeprowadzenia działań ze względu na ochronę infrastruktury!

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zadanie IV - w rezerwacie, ochrona nielegalnego wału, zniszczenia w korycie również w granicach rezerwatu, rozwiązanie tymczasowe (i nieskuteczne). Dokonano prac w rez. ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego – tak dokonano obejścia przepisów uop.

Zadanie V - ciągle erozja drogi w tym samym miejscu, ciągle te same prace hydrotechniczne – ewidentnie nieskuteczne, a powodują permanentną ingerencję w koryto rzeki i siedliska przyrodnicze

Zadanie VI – most – kumulacja prac z pracami drogowców (odrębna 118!!!, też bez sprzeciwu)

Kumulacja

Prace „gminy” na różnych odcinkach – w tym istotne oddziaływania w zad. II – przekop przez odsypisko. Jest o tym informacja w SIWZ przetargu, jednak brak informacji o kumulacji oddz. w piśmie RDOŚ.

Prace drogowców (odc VI), przy moście w Czarnej Górze – oddzielna milcząca zgoda RDOŚ: OP-II.670.83.2018.RK, na prace: Odtworzenie umocnień prawego brzegu rzeki Białka przy moście w ciągu DK 75 w Czarnej Górze.

Funkcjonowanie i rozbudowa żwirowni na terasie rzeki, zwłaszcza na wysokości prac z zadania II

Stare prace RZGW:

1083/NZT/2011 - Udrożnienie koryta i zabezpieczenie brzegu pot. Białka w km 7+000-7+500 w m. Nowa Biała, Krempachy, Gm. Nowy Targ, pow. nowotarski, woj. małopolskie - usuwanie skutków powodzi z 2010r (REZERWAT)

507/NZT/2015 - Punktowe prace utrzymaniowe na pot. Białka w km 13+250-22+550 w m. Białka Tatrzańska, Czarna Góra i Jurgów, gm. Bukowina Tatrzańska, pow. tatrzański, woj. małopolskie (cztery odcinki w km 13+250-13+400, 14+800-14+900, 17+150-17+250, 22+400-22+550) - połączonych z zasypem lokalnych wyrw brzegowych w obrębie wykonanych udrożeń.

Możliwe alternatywy:

- zgodnie z PZRP oraz planem „dla Białki: - zagrożenie powodziowe likwidować poza bezpośrednim korytem rzeki Białki – była gotowa koncepcja obwałowania (m.in. w Nowej Białej) jednak niektóre z tych miejsc już zostały przeznaczone do zabudowy, w tym okolice granic rezerwatu Przełom Białki pod Krempachami

- umocnienia pozakorytowe

- powstrzymanie się od niektórych działań, a w innych – wybranie bardziej „solidnych” rozwiązań po ocenie oddziaływania

- przeniesienie „wiecznie” zagrożonej infrastruktury, jak drogi polne, wejście do bocznego koryta MEW itp.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

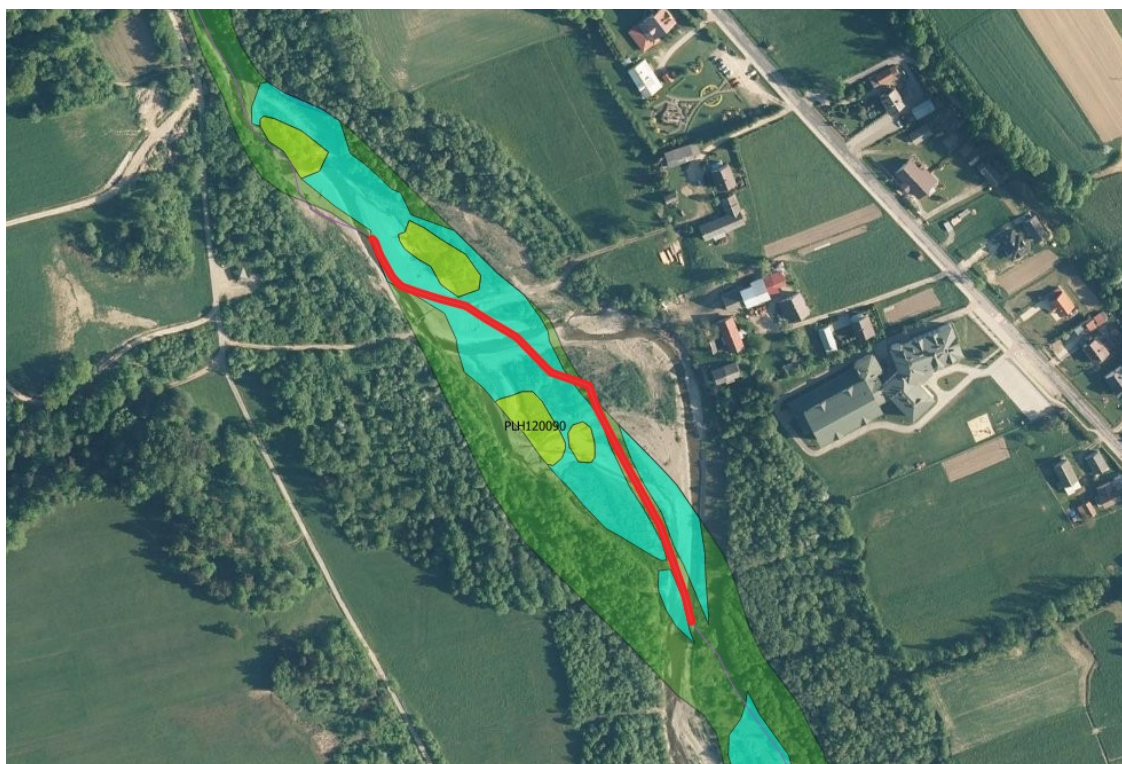
Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PLH120090 Biała Tarnowska

W obszarze zlecono jedną pracę:

Biała Tarnowska km 88+150-88+450 m. Brunary

Rysunek 6. Widok na domniemany odcinek prac (wg danych WP przekazanych RDOŚ), wraz z występowaniem siedlisk przyrodniczych wg PZO. Nie stwierdzono występowania siedliska 3230, czemu jednak przeczą badania monitoringowe GIOŚ.

Na których wykonanie otrzymano „milczącą zgodę” przyspieszoną pismem o braku sprzeciwu znak ST-II.670.62.2018.KA, z dnia 25.09.2018 r.

Zakres prac (wg SIWZ)

Udrożnienie koryta rzeki Biała tarnowska w km jw. na dł. 300m – przemieszczenie nanosów żwirowych w obrębie koryta załadunek na środki transportu, przewóz materiału do 1 km z wbudowaniem uzyskanego materiału żwirowego w zasyp wyrwy pod brzegiem prawym.

Wycinka wikliny z części terenu na powierzchni 0,35 ha, porastającego miejsce udrożnienia i ułożenie jej jako ściel faszynowa luzem – bez przybicia ułożenie ścieli faszynowej na dł. 78m – bez przybicia na wykonanym zasypie.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zasypanie wyrwy brzegowej kamieniem naturalnym na dł. 78 m, dowiezionym z kamieniołomu (zasyp na dziko bez ułożenia) – kamień o D >80cm

Minimalizacje (ponad standard)

- w zamierzeniu pozostawienie bez ingerencji części odsypiska.

Oddziaływania

Miejsce wykonanych robót jest ostatnim z biegiem rzeki miejscem gdzie istniała dobrze wykształcona mozaika siedlisk kamieńców 3220-3230-3240 na Białej Tarnowskiej. Poniżej tego miejsca rzeka się zwęża i bardzo silnie eroduje, przebijając warstwy łupków. Dobre warunki do rozwoju tych siedlisk znajdowały się również powyżej tego miejsca. Miejsce prac zostało wyznaczone jako miejsce referencyjne stanowisko monitoringu siedliska 3230. Niestety nie była to pierwsza ingerencja techniczna w to miejsce. Fizycznemu zniszczeniu uległ cenny fragment siedlisk a w obszarze (przekop, rozjechanie pozostawionego fragmentu, użycie żwiru jako materiał budowlany do zasypu wyrwy) – **minimum 1,3 ha**. Według pierwszych danych po wykonaniu robót, doszło do większych zniszczeń w siedliskach przyrodniczych niż zakładano w piśmie RDOŚ. Przekop w granicach obszaru Natura 2000 był czynnikiem najbardziej niszczącym, jednak zniszczono również (rozjeżdżono) płat zarośli wierzbowych z wrześnią pobrzeżną na fragmencie odsypiska, które miało być zachowane.

Przekop mógł spowodować dalsze procesy erozyjne poniżej i powyżej odcinka robót. Miejsce to było równie uznawane za cenne siedliska tarłowe **łososia** – gatunku reintrodukowanego w obszarze, który do niedawna był uznawany za przedmiot ochrony i według przesłanek naukowych – nadal powinien mieć taki status. Niezgodność z zapisami PZO jest łatwa do wychwycenia. Mimo tego, że wg danych PZO w tym miejscu nie było siedliska 3230 ale 3220 i 3240.

UWAGA!!! Do dokumentacji przetargowej NIE załączono pisma RDOŚ o milczącej zgodzie, zatem potencjalny wykonawca nie znał „warunków” prowadzenia prac.

PZO

CELE

3220

- Poprawa stanu ochrony siedliska – przywrócenie ciągłości transportu rumowiska dennego, zachowanie naturalnego charakteru koryta rzeki, usunięcie obcych gatunków inwazyjnych roślin zielnych

3230-3240

- Poprawa stanu ochrony siedliska – przywrócenie ciągłości transportu rumowiska dennego, zachowanie naturalnego charakteru koryta rzeki w miejscu występowania siedliska i na obszarze do niego przyległym, usunięcie obcych gatunków inwazyjnych roślin zielnych.

Brzanka

- Poprawa stanu ochrony gatunku – odtworzenie ciągłości cieku i zachowanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki rzeki).

Skójka

- Poprawa stanu ochrony gatunku – odtworzenie ciągłości cieku i zachowanie miejsc dogodnych siedliskowo.

Wybrane ZAGROŻENIA
(kamieńce)

- Wydobywanie piasku i żwiru - Pozyskiwanie żwiru z koryta rzeki i kamieńców prowadzi m.in. do fizycznego niszczenia płatów siedliska przyrodniczego.
- Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych - Zaburzenie warunków niezbędnych dla właściwego funkcjonowania siedliska przyrodniczego. Liczne progi oraz zabudowa podłużna powodują zaburzenie warunków transportu żwiru i kamieni w trakcie wezbrań powodziowych. Skutkować to może zanikiem siedliska. Działania z zakresu zabezpieczenia przeciwoerozyjnego (umocnienia brzegów, prostowanie koryta, wyrównywanie i utwardzanie kamieńców) prowadzą do zmiany struktury kamieńców i mechanicznego niszczenia roślinności nadbrzeżnej w trakcie wykonywania prac.
- Erozja wgłębna

(ryby)

- Utrata siedlisk i zmniejszenie ich różnorodności będące następstwem prowadzenia prac hydrotechnicznych, które zmieniają geometrię koryta, zmieniają strukturę podłoża, likwidują naturalne formy erozyjne i odspiskowe (np. łachy), modyfikują przepływ wody w korycie, zmieniają stan brzegów i uniemożliwiają naturalny przebieg procesów formujących morfologię koryta. Prace tego typu powodują również okresowe silne mętnienie wód - zamulenie tarlisk i innych mikrosiedlisk.

Zasadność

Chociaż ustabilizowanie prawego brzegu było zasadne, gdyż brzeg był już bardzo blisko zabudowań, to jednak taki stan rzeczy utrzymywał się przynajmniej od kilku lat. Świadczy o tym wniosek RZGW w Krakowie z 2016 r. oraz ortofotomapy. **Nie można więc uznać, że była to likwidacja szkód powodziowych z 2018 r.** Co ciekawe, RDOŚ w Krakowie (OT Stary Sącz) mimo podobnego zakresu wniosku, stwierdził wówczas, że prace te są zwolnione ze zgłoszenia na podstawie art. 118b.

Kumulacja oddziaływań

Nie wzięto pod uwagę oddziaływań skumulowanych z pracami wykonanymi na zlecenie/ za przyzwoleniem gminy Uście Gorlickie w 2014 r. – gdzie dokonano licznych przekopów oraz poboru żwiru z koryta na odcinku Śnietnica – Brunary. Zakres prac widać dobrze na zdjęciach **ortofoto z 2015r. Prace te zostały zgłoszone przez PZW Nowy Sącz do prokuratury** (Fatek, Szeliga 2015).

Oddziaływanie na siedliska wynikające z tych prac było zauważalne podczas monitoring siedliska 3230 na stanowisku Brunary – prawdopodobnie idealnie zbieżnego z miejscem obecnie wykonanych prac. Ocena siedliska uległa pogorszeniu, a za taki stan rzeczy odpowiada m.in. roboty utrzymaniowe (GIOŚ 2018b).

Kumulacja oddziaływań także z przedsięwzięciem RZGW z 2016

Remontu opaski z narzutu kamiennego rzeka Biała Tarnowska w km 76+000 - 76+500
w m. Biała Wyżna, gm. Grybów, pow. nowosądecki, woj. małopolskie

oraz

wykonywanym równocześnie do omawianych prac (XI-XII 2018) **udroźnieniem kamienno-betonowych bystrzy** (km 92+680) poniżej mostu w Śnietnicy w ramach projektu Przywrócenie ciągłości ekologicznej i realizacja działań poprawiających funkcjonowanie korytarza swobodnej migracji rzeki współfinansowanego przez UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – niestety, prace te wykazywały zmętnienie rzeki poniżej, a także likwidację płatu siedliska 3230 (września pobrażna).

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PLH120087 Łososina

Łososina km 17+100-22+650 m. Strzeszyce, Ujanowice, Kamionka Mała

Dwa odcinki prac, nie sprecyzowane kilometrażowo

- I. Jaworzna – Kamionka Mała (wyżej)
- II. Strzeszyce (niżej)

Jedno zgłoszenie i pismo o braku sprzeciwu: ST-II.670.58.2018.KA

Zakres prac

I – silna ingerencja w koryto rzeki, z zasypem narzutem kamiennym wyrw brzegowych (nieustalona długość – możliwe że 500 m), przekopem przez odsypiska i przemieszczaniem materiału w korycie (przeptychem).

II – usunięcie odsypiska żwirowego i zasypanie opaski brzegowej na drugim brzegu

Minimalizacje (standard) plus:

I - pozostawienie w korycie wąskich (kilka m) pasów odsypisk jako zachowanie siedliska. Nieskuteczne - ocena zachowania - U2.

II – tylko likwidacja odsypiska (3220) i przeniesienie na drugi brzeg pod istniejącą opaskę brzegową (**wykonaną po 2010 r. również bez oceny oddziaływania na obszary Natura 2000**).

Oddziaływania

Likwidacja siedlisk kamieńców 3220,3240 w dogodnym miejscu do ich zachowania we właściwym stanie. Uniemożliwienie spontanicznej renaturyzacji przez działania polegające na umocnieniu brzegów, również w miejscach bez zagrożenia infrastruktury. Silna ingerencja w siedliska brzanki poprzez uproszczenie struktury koryta, Prace zgłoszone do RDOŚ również rok wcześniej– interwencja WWF, gdyż ogłoszono prace mogące znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a uzyskana decyzja o prowadzeniu działań była już nieaktualna. Mimo to ogłoszono przetarg na wykonanie części tego odcinka, który potem odwołano:

Udrożnienie koryta i zasyp wyrwy brzegowej w lewym brzegu rzeki Łososiny km 22+150-22+450 w m. Kamionka Mała , gm. Laskowa, pow. limanowski – nr ogłoszenia 891/NZN/2017²

Świadczy to o tym, że ewentualne „szkody” wystąpiły już przed powodzią w 2018 r.

PZO

² <https://bip.malopolska.pl/rzgwkrakow,a,1364597,udroznienie-koryta-i-zasyp-wyrwy-brzegowej-w-lewym-brzegu-rzeki-lososiny-km-22150-22450-w-m-kamionka.html>

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

W 2018 dokonano zmian w PZO.

Niezgodność wykonanych prac z celami środowiskowymi dla przedmiotów ochrony jest czytelna:

Cele działań ochronnych – (3220 i 3240)

Zachowanie optymalnych warunków kształtowania się siedliska, mierzonych średnią wartością bezwzględną wskaźnika: 'szerokość kamieńców' (FV) na odcinku od km 12+000 do km 14+000 i od km 17+000 do km 23+000 rzeki Łososiny oraz na odcinku od km 1+700 do 4+775 rzeki Słopniczanki.

Ograniczenie niepożądanych negatywnych oddziaływań na siedlisko przyrodnicze polegających na poborze żwiru z koryta Łososiny i Słopniczanki oraz na porzucaniu odpadów w obrębie siedlisk nadrzecznych poprzez działania o charakterze edukacyjnym.

(brzanka)

Utrzymanie (w stanie co najmniej U1) jakości hydromorfologicznej siedliska gatunku w zakresie wskaźników: 'charakter i modyfikacja brzegów', 'charakterystyka przepływu', 'geometria koryta', 'mobilność koryta', 'substrat denny'.

Wśród konkretnych działań ochronnych – ograniczenie prac, ale „jak wszędzie” po zmianach pzo „dopuszcza się” szeroko pojęte działania. Podobnie jak w przypadku Dolnego Dunajca, przed zmianą planu podano odcinki rzeki w których konkretna infrastruktura jest najbardziej zagrożona i tam sugeruje się lokalizację działań przeciwpowodziowych. Mimo kontrowersyjnego doboru odcinków (chroniły nie tylko infrastrukturę drogową ale i np. linie światłowodowe które oceny oddziaływania na obszar N2000 nie przeszły, ale również pola i lasy łęgowe), to, praca ulokowana wyżej (Jaworza) zdecydowanie wychodzi nawet poza ten wskazany odcinek prac uznanych jako uzasadnione do realizacji (i to pod warunkiem wystą pienia realnego zagrożenia dla konkretnych obiektów), czyli z dała od mostu i zabudowań. Co prawda zapis już nie funkcjonuje (niezgodność z nowym zapisem też wydaje się oczywista – podobnie jak w przypadkach prac lokowanych na innych obszarach wyżej mawianych). Odrębną kwestią jest presja na nową zabudowę mieszkaniową w tym miejscu (mimo np. zasięgu fali powodziowej z 1997 i 2004 r.) oraz chęć „ochrony upraw”. Działania polegające na likwidację odsypiska celem zasypania istniejącej opaski brzegowej chroniącej pola jest dosyć absurdalna i również powinna przejść ocenę oddziaływania na obszar Natura 2000.

Działania wpisały się także w zagrożenia istniejące dla przedmiotów ochrony, (m.in.):

(3230,3240)

Pozyskiwanie żwiru z koryta rzeki i kamieńców, co prowadzi m.in. do fizycznego niszczenia płatów siedliska przyrodniczego.

(brzanka)

Niszczenie tarlisk i miejsc życia (zniszczenia bezpośrednie oraz ograniczanie dostępności substratu tarłowego, zwiększone zamulenie) wskutek poboru żwiru z koryt cieków i kamieńców. Żwir jest wybierany z koryt w miejscach zapewniających dogodny dojazd - w sąsiedztwie dróg i mostów, zwykle w obrębie lub w pobliżu miejscowości.

Uzasadnienie

Brak bezpośredniego zagrożenia domów czy infrastruktury. Presja na regulację brzegów i koryta od mieszkańców, w tym nowopobudowanych w sąsiedztwie rzeki (wniosek z 2017 r.). Docelowo powinny być wykonane inne rozwiązania - tylko przy moście w Jaworznie (umocnienia bezpośrednio powyżej mostu, ewentualna wrzynka w terasę) - jednak one zostały wykonane w 2014 r.:

- Udrożnienie i zasypanie wyrwy brzegowej materiałem miejsc. i kamieniem natur. z zabud. biolog. rzeki Łososina km 21+600-22+000 w m. Kamiona Mała - Jaworzna, gm. Laskowa, pow. limanowski - usuwanie skutków powodzi 1234/NZN/2014;

Skumulowane oddziaływania:

prace RZGW wykonywane od 2010 r. w tym wykonywane ostatnio:

- Udrożnienie i zasypanie wyrwy brzegowej materiałem miejsc. i kamieniem natur. z zabud. biolog. rzeki Łososina km 21+600-22+000 w m. Kamiona Mała - Jaworzna, gm. Laskowa, pow. limanowski - usuwanie skutków powodzi 1234/NZN/2014;
- Zasypanie wyrwy brzegowej materiałem miejscowym i kamieniem naturalnym w prawym brzegu rzeki Łososina w km 20+000-20+500 w m. Strzeszyce, gm. Laskowa, pow. limanowski, woj. małopolskie - 959/NZN/2015/NN.

Brak informacji o powyższych zarówno w piśmie RDOŚ, jak i w zgłoszeniu Wód Polskich.

Możliwe warianty

I - umocnienia przy samym moście, dalsze ewentualne urządzenia wodne po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na obszary Natura 2000, brak ingerencji w koryto rzeki (zwłaszcza prawy brzeg)

II – brak działań, ew. rozebranie dolnej części narzutu, odsunięcie infrastruktury (światłowodów, kanalizacja) od brzegów rzeki

6. Oddziaływanie na JCWP – cele RDW

Przedmiotowe prace zostały wykonane w 8 jednolitych częściach wód powodziowych. Działania obejmowały za równo zmiany w strukturze koryt cieków jak i ich brzegów. Utworzono wiele nowych umocnień brzegowych, gdzieśgdzie odbudowano istniejące. Część umocnień podsypano żwirem. W zależności od szerokości danej rzeki zebrano cały żwir z koryta na danym odcinku (Kamienica, Ochotnica, górny Dunajec) lub jego część. Poniżej przedstawiam zestawienie JCWP wraz z ilością odcinków prac, długości, w tym długości umocnień brzegowych oraz jaki był rodzaj tych prac.

kod	nazwa	il odcinkow	km prac	m umocnień	rodzaj prac
PLRW2000142147273	Łososina od Słopniczanki do ujścia Potoku Stańkowskiego	2	1,3	ok. 500	p z u
PLRW20001221419899	Kamienica	7	1,85	1000 do 1800	p z u
PLRW2000142141399	Dunajec od Białego Dunajca do zb. Czorsztyn	2	0,99	350	p z u (u)
PLRW200012214197699	Ochotnica	6	1,28	450	p z (u)
PLRW2000142148579	Biała od Binczarówki do Rostówki	1	0,3	ok. 100	p z u
PLRW2000142141549	Białka od Jaworowego do ujścia	6	3,7	417	p z u (u)
PLRW20001521439	Dunajec od Obidzkiego Potoku do Zb. Rożnów	3	2,65	1450	p z u
PLRW20001921499	Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia	1	0,4	300	p z u
łącznie	-	28	12,5	4,2-5,3	-

Tabela 2. Opis legendy: p –przekop przez kamieńce, z – zasyp wyrw brzegowych, u – umocnienie brzegów narzutem kamiennym, (u) – umocnienie brzegów narzutem kamiennym i zasyp żwirem od strony wody

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Hydromorfologia i inne elementy oceny

Oczywistym i stosunkowo przewidywalnym wpływem przedmiotowych prac hydrotechnicznych była zmiana hydromorfologii cieków. Ocena elementów hydromorfologicznych jakości wód powierzchniowych ma charakter wspierający elementy biologiczne w ocenie stanu lub potencjału ekologicznego wód.

Zgodnie z aktualnym rozporządzeniem w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (2016), a także wytycznymi GIOŚ, elementy hydromorfologiczne oceny bada się w Polsce za pomocą Hydromorfologicznego Indeksu Rzeczno (HIR), opartego na angielskim RHS i zgodni z normą PN-EN:14614 – 2008.

Ocena elementów ulega pogorszeniu, gdy stwierdzi się (m.in.):

- modyfikacje brzegów (w tym umocnienia – część lub cały profil brzegu)
- uproszczenie struktury koryta (dna, brzegów – brak odsypisk, brak erodujących podcięć brzegów)
- osłabienie możliwość migracji koryta

Be wątpienia wykonane prace przyczyniły się do ww. zmian struktur koryta skutkujących obniżeniem oceny jego jakości. Część prac, jak umocnienia brzegowe mają charakter stały i z zasady mają nie podlegać likwidacji (wręcz przeciwnie – są odbudowywane zazwyczaj w tym samym miejscu).

Przeprowadzone prace, poprzez modyfikacje struktury dna i brzegów, ale również przez fizyczną likwidację, likwidację bazy pokarmowej i zamulenie cieków miało wpływ na biologiczne elementy oceny wód: *ryby i makrozoobentos*. Wpływ na ryby oprócz chociażby zagrożeń wymienionych w PZO, był znaczny dla gatunków dla których miał wtedy miejsce okres tarłowy, czyli pstrąga (wszędzie) i troci (gatunek stwierdzony w dolnym Dunajcu). Wpływ tego typu prac na bezkręgowce wodne i to w dorzeczu Dunajca (Dunajec na odcinku środkowym, górnym oraz na Białej Tarnowskiej doczekał się publikacji naukowych (Wyźga i in. 2013a; Wyźga i in. 2013 b). Dowiedziono tam, że uproszczona struktura obniża ilość i skład gatunkowy bezkręgowców wodnych.

Cele środowiskowe przypisane obszarom chronionym

Południowomałopolski OChK:

Zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, torfowisk. Utrzymanie w lasach odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych. Utrzymanie na terenach rolniczych poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności. Zachowanie

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

śródpólnych torfowisk, obszarów wodno-błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródliskowych cieków. Zachowanie zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną. Utrzymanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia bioróżnorodności oraz ograniczenia spływu substancji biogennej. Ograniczenie prac regulacyjnych cieków wodnych tylko do zakresu niezbędnego dla ochrony przeciwpowodziowej i ich prowadzenie tylko w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich. Zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych. Zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków [wymaga odtworz. ciągłości ekol. cieków].

Rezerwat :

Zachow. Przetomu Białki [wymaga: zachow. w stanie natur. rzeki z kamieńcami, z procesami dostawy, transportu i akumulacji mater. żwirowego, z wykluczeniem ingerencji w kamieńce i koryto rzeki; odsunięcie ew. osłony przeciwpowodziowej od rzeki, poza rez. i dolinę].

N2000:

Cele środowiskowe powinny być tożsame z celami dla siedlisk i gatunków wodnych i od wód zależnych zgodnych danymi wg PZO.

Dokonując analizy prac przeciwpowodziowych można śmiało wysunąć tezę o sprzeczność z celami dla wszystkich wymienionych obszarów chronionych: Natura 2000 (6 obszarów), OChK i rezerwatu.

7. Procedura administracyjna

Prace w korytach rzek, zamówione przez RZGW w Krakowie, a mające na celu usuwanie i przeciwdziałanie skutkom powodzi z lipca 2018 r. zostały zakwalifikowane jako działania o charakterze utrzymania wód i zgłoszone do RDOŚ w Krakowie w trybie **art. 118 uop**. Tak postąpiono ze wszystkimi przedsięwzięciami opisywanymi w tym opracowaniu, choć nie ze wszystkimi mającymi miejsce w rejonie działania RZGW. Usytuowanie na obszarach Natura 2000 oraz charakter prac mający na celu bezpośrednie działania na przedmiotach ochrony tych obszarów (siedliska kamieńców) niesie za sobą dalsze skutki prawne, również w procedurze zgłoszeń działań o których mowa w ww. przepisie. Przedsięwzięcia o charakterze regulacji wód w teorii wymagają uzyskania decyzji środowiskowej. Poniżej krótki schemat jak powinna wyglądać procedura administracyjna w

tego typu przypadkach, a jak wyglądała w rzeczywistości (wszystkie pogrubienia tekstu moje – wynikają z powiązaniem z przedmiotem opracowania).

Teoria

- Art. 118 uop

Zgłoszeniu podlegają działania na ciekach naturalnych, a także inne w niektórych obszarach chronionych i w obrębach ochronnych wód. Działania te to: prace utrzymaniowe (art. 227 ust. 3 pw), melioracje wodne; wydobywania z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, w ramach szczególnego korzystania z wód; inne działania obejmujące roboty ziemne mogące zmienić warunki wodne lub wodno-glebowe.

Zgłoszenie ma zawierać lokalizację, rodzaj, zakres, sposób i termin prowadzenia działań oraz, w przypadku prac utrzymaniowych „jeżeli jest to możliwe – także termin i zakres **działań objętych zgłoszeniem, prowadzonych w przeszłości na obszarze, którego dotyczy zgłoszenie**”.

Spośród prac utrzymaniowych **zwolnione** z obowiązku zgłoszenia są m.in. (art. 118b uop) :

[...]

- d) zasypywanie wyrw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz ich zabudowę biologiczną, realizowane w terminie do 2 lat od momentu ich powstania,
- e) udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód,
- f) remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wody budowli regulacyjnych oraz ubezpieczeń w obrębie tych budowli lub urządzeń wodnych.

RDOŚ ma 30 dni na złożenie sprzeciwu na zgłoszenie. Sprzeciw ten może od razu odmawiać zgody na przeprowadzenie działań, gdy:

- zgłoszenie dotyczy działań objętych obowiązkiem **uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach**, a ta decyzja nie została wydana;
- prowadzenie działań objętych zgłoszeniem **narusza** przepisy dotyczące form ochrony przyrody (bez ww.) lub obrębów ochronnych [...]

Lub może narzucić obowiązek uzyskania decyzji o warunkach prowadzenia działań.

Taką sytuację mamy wtedy gdy działanie **może**:

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- 1) naruszać przepisy dotyczące form ochrony przyrody, [...] lub obrębów ochronnych [...]
- 2) spowodować pogorszenie stanu środowiska, a w szczególności **może znacząco** negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszarów chronionych, naruszać zakazy w nich obowiązujące, lub znacząco negatywnie oddziaływać na siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin, zwierząt lub grzybów, lub ich siedliska.

przy czym:

jeżeli prowadzenie działań **może znacząco** oddziaływać na obszar Natura 2000, RDOŚ w decyzji sprzeciwu stwierdza **obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000** oraz nakłada **obowiązek przedłożenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000**.

Powyższe wynika z art. 6(3) i 6(4) DS transponowanego do polskiego prawa w art. 33 i 34 uop:

art. 33

Zabrania się, [...] podejmowania działań **mogących**, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, **znacząco negatywnie** oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Aby określić czy taki znaczący wpływ może w ogóle mieć miejsce czy nie, w związku z art. 118 ust. 9 organ musi się poślikać warunkami z art. 97 uoś, według których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, stwierdza się uwzględniając łącznie następujące uwarunkowania:

- 1) rodzaj i charakterystykę przedsięwzięcia, z uwzględnieniem:
 - a) **skali przedsięwzięcia** i wielkości zajmowanego terenu oraz ich wzajemnych proporcji,
 - b) **powiązań z innymi przedsięwzięciami realizowanymi, zrealizowanymi lub planowanymi**, znajdującymi się na terenie, na którym planuje się realizację przedsięwzięcia, oraz w obszarze oddziaływania przedsięwzięcia lub których oddziaływania mieszczą się w obszarze oddziaływania planowanego przedsięwzięcia – w zakresie, w jakim ich **oddziaływania mogą prowadzić do skumulowania oddziaływań z planowanym przedsięwzięciem**,
 - c) **wykorzystywania zasobów naturalnych**,
 - d) emisji i występowania innych uciążliwości,
 - e) ryzyka wystąpienia poważnej awarii, przy uwzględnieniu używanych substancji i stosowanych technologii;
- 2) **usytuowanie przedsięwzięcia**, z uwzględnieniem możliwego zagrożenia dla środowiska, w szczególności przy istniejącym użytkowaniu terenu, zdolności samooczyszczania się środowiska i odnawiania się zasobów naturalnych i walorów przyrodniczych oraz uwarunkowań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – **uwzględniające cel ochrony obszaru Natura 2000 oraz tereny występowania gatunków lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000**;

3) rodzaj i skalę możliwego oddziaływania przedsięwzięcia, rozważanego w odniesieniu do uwarunkowań wymienionych w pkt 1 i 2, wynikające z:

- a) **zasiegu oddziaływania**,
 - b) wielkości i złożoności oddziaływania, z uwzględnieniem obciążenia istniejącej infrastruktury technicznej,
 - c) **prawdopodobieństwa oddziaływania**,
 - d) czasu trwania, częstotliwości i odwracalności oddziaływania
- w odniesieniu do oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, w szczególności w odniesieniu do integralności i spójności tych obszarów, oraz **biorąc pod uwagę skumulowane oddziaływanie przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami.**

Wracając do kwestii przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko, czyli działań które mają obowiązek uzyskanie decyzji środowiskowej, to w przypadku analizowanych prac, niektóre ich elementy **mają charakter regulacji wód**. Regulacja wód (regulacja koryt cieków naturalnych) wg przepisów pw, „[...] służy poprawie warunków korzystania z wód i ochronie przeciwpowodziowej lub ochronie przed suszą” oraz „[...] polega na podejmowaniu przedsięwzięć dotyczących kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego. Regulację wód stanowią w szczególności działania niebędące działaniami związanymi z utrzymaniem wód [...]”. Traktowanie zasypu wyrw brzegowych za pomocą narzutu kamiennego (a czasem także za pomocą koszy siatkowo-kamiennych!) jako działania z zakresu utrzymania wód, a nie regulacji, mimo tego, że zachodzą przesłanki ustawowe nt., kształtowania przekroju i powstaje budowla przeciwpowodziowa o „stałym” charakterze i obcym w stosunku do naturalnego materiału w tym miejscu, jest częste i służy ominięciu procedury decyzji środowiskowej (przedsięwzięcie potencjalnie mogące znacząco oddziaływać na środowisko) i ewentualnej oceny oddziaływania na środowisko (oos). Przy braku oos w procedurze art. 118 wymagane jest przedstawienie decyzji środowiskowej, jej brak skutkuje sprzeciwem. Natomiast decyzja środowiskowa z oos zastępuje zgłoszenie działań z art. 118 uop.

W decyzji o warunkach prowadzenia działań określa się:

- 1) miejsce prowadzenia działań;
- 2) rodzaj, zakres oraz sposób prowadzenia działań;
- 3) warunki prowadzenia działań, wynikające z konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, a także zapobiegania lub ograniczania oddziaływania planowanych działań na środowisko przyrodnicze;
- 4) termin prowadzenia działań.

Bardzo istotny w procedurze art. 118 jest zapis ,że:

Jeżeli wnioskowany zakres lub sposób prowadzenia działań, [...], **powodowałby znaczące negatywne oddziaływanie** na cele ochrony obszarów chronionych, siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin, zwierząt lub grzybów, lub ich siedliska, którego nie można wyeliminować lub istotnie ograniczyć przez

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

określenie warunków ich prowadzenia, regionalny dyrektor ochrony środowiska może, za zgodą wnioskodawcy, **określić inny od wnioskowanego zakres lub sposób prowadzenia tych działań**. W przypadku braku zgody wnioskodawcy regionalny dyrektor ochrony środowiska **odmawia wydania decyzji o warunkach prowadzenia działań** (art. 118a ust. 6).

To samo się dzieje w przypadku stwierdzenia znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000.

Rzeczywistość

Zgłoszenia – na prace de facto ze zgłoszenia zwolnione.

W zasadzie wszystkie zgłoszenia WP miały zakreślone tylko dwa rodzaje działań:

- d) zasypywanie wyrw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz ich zabudowę biologiczną, realizowane w terminie do 2 lat od momentu ich powstania,
- e) udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód,

Formalnie więc, nie ważne czy zlokalizowane w obszarach Natura 2000 czy nie – nie powinny być w ogóle zgłoszone. Taką postawę przyjął np. OT w Starym Sączu gdy zgłoszono prace na Białej Tarnowskiej w Brunarach w roku 2014– tożsame w charakterze prac i lokalizacji do obecnie rozpatrywanego. Jednak tym razem RDOŚ we wszystkich przypadkach uznał, że zgłoszenie było zasadne, choć nie wiadomo dlaczego. Może uznał, że wykorzystanie materiału żwirowego do zasypu wyrw spełnia przesłankę poboru żwiru w ramach powszechno korzystania z wód? Argument sprzeczności zapisu wykluczającego te dwa przypadki ze zgłoszenia z art. 118 uop, a co za tym idzie, formalnie również z możliwości oceny oddziaływania na N2000 z prawem wspólnotowym był podnoszony przez organizacje ekologiczne. Może dlatego jednak prace te zostały zgłoszone, choć nie wszędzie na terenie działania RZGW w Krakowie przyjmowano takie procedury (vide – rzeka Soła).

Na tym jednak właściwa postawa RDOŚ i RZGW się kończy. Mimo tego, że każde omawiane tu zgłoszenie obejmowało działania **w granicach obszarów Natura 2000** (z wyjątkiem Dębna) i przewidywało wprost **likwidację siedlisk przyrodniczych** chronionych w tych obszarach, wpisywało się w zagrożenia dla przedmiotów ochrony, i na pierwszy rzut oka mogły stać w sprzeczności z celami ochrony i działaniami ochronnymi, nie mówiąc już gatunkach chronionych i celach środowiskowych, to RDOŚ w Krakowie, ani jego oddziały terenowe, nie wydało **ANI JEDNEGO sprzeciwu**. Nawet prace w granicach rezerwatu nie okazały się wystarczającą przesłanką. Ponadto praktycznie we wszystkich zgłoszeniach przewidziano prace polegające na zasypie przegłębienia i „wyrw” narzutem kamiennym, de facto formowanym w większości przypadków (Dunajec, Kamienica, Łososina) w opaskę brzegową. Łącznie – kilka km brzegów z nową **regulacyjną** zabudową przeciwpowodziową, która przy zniszczeniach będzie jako taka traktowana. Tutaj jednak została uznana w każdym jednym przypadku za utrzymanie wód (ominięto w ten sposób sprzeciw i wymóg uzyskania decyzji środowiskowej).

W ogóle nie brano pod uwagę oddziaływań skumulowanych, za równo w obrębie tych samych obszarów Natura 2000 jak i dla spójności sieci.

Uznano zatem, nie badając oddziaływań skumulowanych, że mimo ewidentnych zagrożeń dla integralności obszarów i spójności sieci oraz możliwości **nieosiągnięcia celów środowiskowych dla**

obszarów, oraz nie zbadania istniejących alternatyw, że w żadnym wypadku **nie ma wątpliwości, że nie może zajść sytuacja znaczącego oddziaływania na jakikolwiek obszar Natura 2000.**

Jak więc mierzyć to czy w ogóle **MOŻE** zajść sytuacja znaczącego oddziaływania i czym te znaczące oddziaływanie jest? Wydawałoby się, że wpisanie się działań w większość zagrożeń dla przedmiotów ochrony oraz negatywnie – w cele ochrony powinno wystarczyć dla konieczności zbadania wpływu oddziaływania, a co za tym idzie do złożenia sprzeciwu, a następnie nakazania przedłożenia dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia oceny „naturowej”? Tak się nie stało, chociaż w zasadzie wszystkie aspekty o których mowa w art.97 uoś przemawiały za koniecznością przeprowadzenia takiej oceny. Kwestie kiedy może zajść znaczące oddziaływanie i czym to znaczące oddziaływanie może być podejmuje kilka wyroków TSUE oraz opinii KE:

- W sprawie C-209/02 Komisja przeciwko Austrii oraz w sprawie C-239/04 uznano, że w momencie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację przedsięwzięcia nie może ono budzić z naukowego punktu widzenia żadnych racjonalnych wątpliwości, co do braku możliwości wystąpienia szkodliwych skutków w odniesieniu do danego terenu
- W sprawie C-304/05 Santa Catherina Valfura zapadł wyrok TSUE, że wycięcie 2500 drzew na obszarze 500x50m przy powierzchni obszaru ponad 50 000 ha - jest znaczącym oddziaływaniem na gatunki ptaków i obszar Natura 2000;
- W sprawie C-418/04 Ireland birds uznano że ingerencja w 0,1 % obszaru Natura 2000 należy uznać za znaczące;
- Opinia Komisji Europejskiej z dnia 19 listopada 2011 r. w sprawie “Schiersteiner Brucke case” [C(2011) 6365 final]³, stwierdza, że właściwe jest przyjęcie, iż zniszczenie 0,19 ha siedliska lasów łęgowych należy uznać za znacząco negatywne dla obszaru (10 ha to ogólna powierzchnia siedliska w obszarze) i spójności sieci Natura 2000. Za te zniszczenia nakazano wykonanie kompensacji przyrodniczych polegających na odtworzeniu siedliska na powierzchni ok. 4,3 ha i przyłączenie do sieci Natura 2000 dalszych ponad 10 ha lasów łęgowych. Wszystko to przy udowodnionym braku racjonalnych wariantów alternatywnych, wykazujących mniejsze oddziaływanie na obszar Natura 2000.

Powyższe znajduje również odzwierciedlenie w wytycznych KE dotyczących art. 6 dyrektywy siedliskowej i to za równo w jej najnowszym brzmieniu z listopada 2018, jak i wcześniejszych wydań publikacji (od roku 2000):

Procedura na podstawie art. 6 ust. 3 nie jest uruchamiana w przypadku uzyskania pewności, lecz na podstawie prawdopodobieństwa istotnego oddziaływania planów lub przedsięwzięć niezależnie od tego, czy znajdują się na terenie chronionym, czy poza nim.

w ostatniej wersji dokumentu dodano:

Takie prawdopodobieństwo istnieje, jeśli istotne oddziaływanie na obszar nie może być wykluczone. Środki łagodzące nie mogą być brane pod uwagę na tym etapie. Należy uwzględnić również skutki transgraniczne.

³ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/schiersteiner_en.pdf

A odnośnie samej znaczości oddziaływań:

Pojęcie tego, co jest istotne, musi być interpretowane obiektywnie. Wielkość oddziaływania musi zostać określona w planie lub przedsięwzięciu w odniesieniu do specyficznych cech i uwarunkowań środowiskowych danego chronionego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem celów ochrony obszaru i jego właściwości ekologicznych [podkreśl. własne]

Powyższe przykłady nie pozostawiają zbyt wiele swobody co do uznania, czy w przypadku omawianych ponad dwudziestu jednocześnie prowadzonych prac bezpośrednio likwidujących przedmioty ochrony obszaru, była konieczność zastosowania art. 6(3) ds, czyli art. 33 uop i przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszary Natura 2000. W niektórych przypadkach, organ powinien poważnie przeanalizować, czy budowa nowych umocnień brzegowych nie kwalifikuje się do oceny oddziaływania na środowisko.

Milcząca zgoda do wszystkich zgłoszonych prac (skrótowa pismem RDOŚ) i brak decyzji o warunkach prowadzenia działań miały następujące konsekwencje prawne:

- brak oceny wpływu na obszary Natura 2000
- brak udziału społecznego i brak udziału organizacji ekologicznych i społecznych
- brak rzetelnej analizy wariantowej
- brak wiążących ustaleń
- brak możliwości egzekwowania tych ustaleń (brak odpowiedzialności karnej)
- brak monitoringu porealizacyjnego

Jednak, jakiegokolwiek opóźnienie wyniknę z decyzji sprzeciwu, potem ewentualnego badania wpływu na obszary Natura 2000, udziału społeczeństwa czy udziału organizacji społecznych/ekologicznych w postępowaniu i wreszcie wydania stosownych decyzji z warunkami wiążącymi spowodowałoby, że PGW Wody Polskie nie zdążyłoby zamówić i rozliczyć prac przed końcem roku. **Przepadłoby kilkanaście milionów złotych przyznanych z rezerwy celowej budżetu państwa.** I w zasadzie to ostatnie zdanie powinno starczyć za cały ten rozdział.

Na uwagę zasługuje fakt, że we wrześniu 2018 r. czyli tuż przed wydaniem stanowisk RDOŚ w sprawie wszystkich omawianych w tym opracowaniu robót **nastąpiła zmiana na stanowisku Regionalnego Konserwatora Ochrony Przyrody w Krakowie.** Pani Małgorzata Mordarska-Duda zastąpiła panią dr Bożenę Kotońską, która piastowała ten urząd od początku jego powstania (a wcześniej piastowała urząd Wojewódzkiego KP).

8. Podsumowanie

- Można wykonać w sześciu obszarach Natura 2000 prace w kortach rzek, o łącznej długości 14,5 km, likwidując przy tym przedmioty ochrony i stojąc w opozycji do wyznaczonych celów ochronnych – bez przeprowadzenia ani jednej oceny oddziaływania na obszary Natura 2000, czy sprzeciwu organu.
- Zapisy planów zadań ochrony służą do unikania procedury oceny „naturowej”, co jest niezgodne z art. 6.3 dyrektywy siedliskowej.
- Oddziaływania skumulowane „nie istnieją” nawet gdy prace wywołujące kumulacje są oceniane w tym samym czasie przez ten sam organ.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- Prace które są zagrożone utratą finansowania z budżetu państwa najwyraźniej mogą zostać przeprowadzone w trybie „uproszczonym” bez względu na konsekwencje przyrodnicze i prawne.
- Milcząca zgody na przeprowadzenie prac zostały poprzedzone zmianą na stanowisku konserwatora przyrody woj. małopolskiego – upatrywanie zależności przyczynowo-skutkowej musi pozostać tylko na poziomie domysłów.

Literatura

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. *ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej*

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. *w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.*

Fałek A., Szeliga P. 6 lutego 2015: *Żwir zniknął z rzeki. Dziennik Polski* [online] <https://dziennikpolski24.pl/zwir-zniknal-z-rzeki/ar/3741465>

Gąsiorek R, 17 grudnia 2018: *Ostrów. Brzeg Dunajca został wzmocniony. Woda nie zagrozi mieszkańcom* Gazeta Krakowska [online] <https://gazetakrakowska.pl/ostrow-brzeg-dunajca-zostal-wzmocniony-woda-nie-zagrozi-mieszkancom/ar/13748108>

GIOŚ 2018a. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3220 pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ochrony siedlisk natura 2000. Wyniki monitoringu w latach 2016-2018.

GIOŚ 2018b – Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3230 zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część - z przewagą wrześni). Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ochrony siedlisk natura 2000. Wyniki monitoringu w latach 2016-2018.

GIOŚ 2018c– Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3240 zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część - z przewagą wierzby). Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ochrony siedlisk natura 2000. Wyniki monitoringu w latach 2016-2018.

Mrozek J., 12 grudnia 2018 (aktualizacja 14 grudnia): *Stary Sącz. Martwe ryby na Dunajcu znaleźli zaniepokojeni wędkarze* naszemiasto.pl [online] <http://nowysacz.naszemiasto.pl/artukul/stary-sacz-martwe-ryby-na-dunajcu-znalezli-zaniepokojeni,4916956,artgal,t,id,tm.html>

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. (Dz.U. 2016 poz. 1187)

SDF PLH120024 Dolina Białki (baza danych aktualna na koniec 2017)

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

SDF PLH120085 Dolny Dunajec (baza danych aktualna na koniec 2017)

SDF PLH120086 Górny Dunajec (baza danych aktualna na koniec 2017)

SDF PLH120087 Łososina (baza danych aktualna na koniec 2017)

SDF PLH120088 Środkowy Dunajec z Dopływami (baza danych aktualna na koniec 2017)

SDF PLH120090 Biała Tarnowska (baza danych aktualna na koniec 2017)

Szoszkiewicz K., Jusik S., Adynkiewicz-Piragas M., Gebler D., Achtenberg K., Radecki-Pawlik A., Okruszko T., Giełczewski M., Pietruczuk K., Przesmycki M., Nawrocki P. 2017. Podręcznik oceny wód płynących w oparciu o Hydromorfologiczny Indeks Rzeczny. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa: 189.

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960 Nr 30 poz. 168 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 880 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.)

Wyźga B., Amirowicz A., Oglęcki P., Hajdukiewicz H, Radecki-Pawlik A., Zawiejska A., Mikuś P. 2013 Wpływ lokalnej regulacji koryta na zespoły ichtiofauny i makrozoobentosu na przykładzie Białej Tarnowskiej. W: Wyźga B. (red.) Stan środowiska rzek Południowej Polski i możliwości jego poprawy - wybrane aspekty. IOP PAN, Kraków: 169-194.

Wyźga B., Oglęcki P., Radecki-Pawlik A., Zawiejska A. 2013 Zróżnicowanie zespołów makrozoobentosu jako odzwierciedlenie różnorodności siedliskowej w rzece górskiej poddanej zróżnicowanej przestrzennie antropopresji. W: Wyźga B. (red.) Stan środowiska rzek Południowej Polski i możliwości jego poprawy - wybrane aspekty. IOP PAN, Kraków: 115 – 142.

Wyźga B., Zawiejska J., Radecki-Pawlik A. 2017. Wpływ wcięcia się rzeki na hydraulikę przepływów wezbraniowych - przykłady z rzek karpaccich. W: Wyźga B. (red.). Współczesne wcięcie się rzek polskich Karpat - skutki hydrauliczne, sedimentologiczne i ekologiczne. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 7-30.

Zarządzanie obszarami Natura 2000. Postanowienia artykułu 6 dyrektywy „siedliskowej” 92/43/EWG. 2000. Komisja Europejska. (tłumaczenie polskie 2007)

Zarządzanie obszarami Natura 2000. Przepisy art. 6 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG. 2018. Komisja Europejska. Zawiadomienie Komisji Bruksela, dnia 21.11.2018 r. C(2018) 7621 final

**Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
Nr projektu: POWR.02.16.00-00-0070/17-00**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 września 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 08.09.2014 r. Poz. 4920

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 21 lutego 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolny Dunajec PLH120085 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 22.02.2017 r. Poz. 1366

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 8 stycznia 2018r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Środkowy Dunajec z dopływami PLH120088 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 12.01.2018 r. Poz. 461

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 10 marca 2017r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Górny Dunajec PLH120086 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 13.03.2017r. Poz. 1870

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 09 marca 2018r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łososina PLH120087 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 12.03.2018 r. Poz. 1863

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 25 maja 2015r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łososina PLH120087 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 26.05.2015 r. Poz. 3241

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 10 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Biała Tarnowska PLH120090 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z dnia 12.05.2017 r. Poz. 3478

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Białki PLH120024 wraz z uzasadnieniem. Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 12.11.2014 r. Poz. 6305